EKİM

Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşin!

TÜRKİYE KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ Merkez Yayın Organı Sayı: 224, Temmuz 2001, 200.000 TL

Düzen bekçileri hazırlanıyor

Kriz batağında bir kokuşmuş düzen

Türkiye kapitalizmi kriz batağında debelenmeye devam ediyor. Krizde herhangi bir hafifleme bir yana, olayların seyri ve bir dizi gösterge, durumun her bakımdan daha da ağırlaşmakta olduğunu ortaya koyuyor. Dahası, önümüzdeki aylar için yaygın bir yeni çöküş beklentisi var. Krizdeki bu gidişin işçi sınıfı ve emekçiler için sosyal yıkımın derinleşmesi, ülke içinse emperyalizme kölece bağımlılığın pekişmesi demek olduğunu biliyoruz. Her yeni çöküş, işçi sınıfı ve emekçiler için ağırlaşmış yeni bir ekonomik-sosyal fatura; Türkiye içinse, emperyalizmin daha ağır ekonomik, mali ve siyasal koşullar dayatması, ülkenin dolaysız yönetimini adım adım devralması anlamına geliyor.

İMF kendi direktiflerinden en ufak bir sapmayı bile küstahça sopa gösterme vesilesi haline getirmiştir. Bunun karşısında hükümetin tavrı, uşaklığın dipsiz kuyusudur. Son günlerde bu çerçevede yaşananlar, Türk burjuvazisinin ve onun adına ülkeyi yönetenlerin tam bir ihanet çukuruna yuvarlandıklarını ibretle gözler önüne sermektedir. İMF ve emperyalistler için sorun artık kendi memurlarını ekonominin patronu olarak atamak ve parlamentonun gündemini ve çalışma temposunu bizzat saptamaktan da öteye geçmiştir. Emperyalistler artık işi idari işleyişe, şirket yönetim kurullarının doğrudan saptanmasına ve imzada gecikti diye cumhurbaşkanını paylama noktasına vardırmışlardır.

Böyle yapan ve böyle yaptıkça da sonuç aldıklarını gören emperyalistler, spekülatif sermaye hareketleri ve borsa oyunları üzerinden Türkiye ekonomisiyle ve siyasetiyle dilediğince oynamaktadılar. Bu hesaplı ve planlı oyunları ekonomik ve siyasal istemlerini dayatmanın, istedikleri her türden yeni düzenlemeleri yaptırmanın bir aracına çevirmiş durumdadırlar.

Uşakça bağımlılık ve borç batağı Osmanlı'yı da benzer bir duruma düşürmüş, onu zamanla emperyalistlerin oyuncağı haline getirmiş ve sonunda da o kaçınılmaz akibete, yıkılışa götürmüştü. Benzer bir bağımlılık ve borç köleliği, işbirlikçi burjuvaziye dayanan Cumhuriyet Türkiye'sini de adım adım aynı süreçlerden geçirmekte, benzer bir tarihsel akibete hazırlamaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun tarihsel mirasçı olmakla gitgide daha çok övünen Türk burjuvazisinin geleceği selefinin geçmişinden farklı olmayacaktır. Ülkeyi ve toplumu yıkım içinde bu utanç verici duruma düşüren, emperyalizmin elinde oyuncağa çeviren bir sınıf, topluma egemen olma, onu yönetme gücü ve meşruiyetini zaman içinde gitgide daha çok yitirecektir. Son 50 yıldır krizler içinde debelenip duran ve topluma ödettiği ağır ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal faturalara rağmen her yeni dönemi eskisini aratan bu sınıf, onun kokuşmuş burjuva cumhuriyeti er-geç yıkılıp gidecek, yerini işçi sınıfının devrimci önderliği altında birleşmiş emekçilerin sosyalist cumhuriyetine bırakacaktır.

Düzen bekçileri aralıksız hazırlanıyor

Olup bitene herhangi bir esaslı itirazı olmayan, itiraz bir yana uygulanan programa tam destek veren düzen bekçileri, muazzam sosyal yıkımın yaratacağı tehlikeli sonuçlara karşı aralıksız hazırlanıyorlar. Sözkonusu "tehlike" elbette bekçilik ettikleri düzen içindir.

Krizin ağırlaştığı bir dönemde toplanan MGK, "sosyal patlama" riskinin artmakta olduğunu tespit ediyor ve bu çerçevede alınacak yeni önlemleri görüşüyor. Yeni önlemleri diyoruz, zira yıllardır bu türden önlemlerin ardı arkası zaten kesilmiyor. Faşist 12 Eylül cuntasının yaptığı köklü kurumsal ve yasal düzenlemelere rağmen kokuşmuş burjuva düzeninin bekçisi ordu, yıllardan beridir MGK üzerinden sürekli yeni yasal ve kurumsal düzenlemeler yapıp duruyor. Anti-terör yasası, Kriz Yönetim Merkezi, İller İdaresi Yasası, Özel Kuvvetler ve JİTEM, hücre tipi zindanlar, tüm bunlar bu hazırlığın bir parçasıdır.

Tüm bunlar, son on yıl içinde kotarılmış kurumsal ve yasal yeni önlemlerdir. Tümü de muhtemel bir devrimci sınıf ve emekçi hareketinin önünü kesmek, bunun başarılamadığı bir durumda ise ezmek içindir. Tümü de MGK ve dolayısıyla ordu kaynaklı önlemlerdir; orada düşünülmekte, tasarlanmakta, planlanmakta ve yasal temele kavuşturulmak üzere kukla hükümetler ve meclislerin önüne konulmaktadır.

Bunun son halkalarından biri de, daha önce "Başbakanlık Kriz Merkezi Yönetmeliği" ile kotarılan Kriz Yönetim Merkezi kurumlaşmasının şu günlerde sessiz sedasız yasal bir dayanağa kavuşturulması olmuştur. Son MGK toplantısından yalnızca bir gün önce, 29 Haziran günü, kamuoyundan gizlenerek ve üzerinden en ufak bir tartışma bile yapılmadan "jet hızıyla" meclisten geçirilen yeni yasa, "gerginlik ve kriz dönemleri"yle net bir bağlantı kurarak, orduya geniş yeni yetkiler tanımaktadır.

Dinsel gericilik dalgakıranı

Düzen bekçilerinin hazırlıkları elbette bundan ibaret değil. Bu, sorunun daha çok baskı ve terör aygıtlarının tahkim edilmesine ilişkin yönüdür. Daha bir de bunu tamamlayan deyim yerindeyse "sosyal önlemler" bölümü var. Bunun ne anlama geldiğini, satılmış sendika ağalarının, bilinen hizmetlerinin de ötesinde, ESK ve "Sivil İnisiyatif" gibi oluşumlar üzerinden toplumsal muhalefeti dizginleme, saptırma ve düzene yedekleme işinde kullanılmalarından da görebiliriz. Nitekim bu, burjuvazi adına ülkeyi yöneten ordunun 28 Şubat sonrası hamlelerinin en önemli halkalarından biri olmuştur. Sözde laik cumhuriyeti "irtica tehditi"ne karşı savunmak üzerinden yaratılan toplumsal atmosferde, işçi sendikalarıyla tekelci sermaye örgütlerinin biraraya getirilmesiyle yaratılan bu oluşumlar, saldırıları kolayca gerçekleştirmek (ESK), işçi sınıfı ve emekçilerin bilincini çelmek ve mücadelesini dizginlemek ("Beşli sivil inisiyatif") için kullanılmışlardır.

Haziran sonunda yapılan MGK toplantısında bu açıdan son derece dikkate değer yeni bir gelişme var. Bu toplantı, "sosyal patlamalar"a karşı alınacak önlemlerden ayrı düşünülemeyecek bu gelişmeyi, kamuoyuna bilerek sızdırılan bir rapor üzerinden açığa vuruyor. Buna göre; bizzat üst düzey subayları tarafından *"tarikat ve mezhep önde gelenleri ile kurulan diyaloglar ve bu çerçevede sürdürülen çalışmalar sonucu"*, bu çevrelerin *"devlet ve hukuk sisteminin içine çekilmesi"*, bundan da öte, *"devletin yanında yer almaları noktalarında önemli mesafeler"* alınmış durumdadır.

Bu gelişme gerçekten dikkate değerdir. Zira ordunun dinsel gericiliğe karşı 28 Şubat'la birlikte gündeme getirdiği müdahalenin amacını ve sınırlarını da açıklıkla ortaya koymaktadır. Komünistler bu amacı ve sınırları 28 Şubat'ı izleyen günlerdeki değerlendirmelerinde açık seçik bir biçimde ortaya koymuşlardı. Şimdiki gelişmeler bu değerlendirmeleri olduğu gibi doğrulamaktadır.

Bu değerlendirmelerin birinde; dinsel gericiliğin, '60'lı yıllardan itibaren bizzat devlet tarafından örgütlenerek ilerici toplumsal muhalefete ve devrimci harekete karşı çok bilinçli bir biçimde kullanıldığı, 12 Eylül askeri faşist rejimi döneminde ise bunun görülmemiş boyutlara vardırıldığı ortaya konulmakta ve ardından söz, 28 Şubat'la başlatılan dinsel gericiliği terbiye etme ihtiyacının nereden doğduğuna şöyle bağlanmaktadır:

"Özetle, toplumsal gelişmeye ve devrime karşı bir dalgakıran rolü oynasın diye dinsel gericiliği düzen bizzat kendisi besledi; ordu ise ona her seferinde yol açtı, zemin düzledi. Ne var ki bu toplam süreç, resmi dilde 'irtica' olarak nitelenen dinsel gericiliği kontrol edilebilir sınırların ötesinde bir etki ve güce kavuşturdu. 'İrtica', yığınların geri kesimlerini dizginleyen ve düzene bağlayan bir imkan olmanın ötesine taştı; genel toplum ve devlet düzenine kendi ruhunu ve rengini verme iddiasını uygulamaya geçirecek bir gelişme düzeyine ve konuma ulaştı. Gelinen yerde dizginlenmesi, güç ve etkisinin tırpalanması, düzen için kabul edilebilir sınırlar ve işlevler içine çekilmesi gerekiyor. Kurulu düzenin vurucu gücü ordu şimdi bunu yapıyor. 'Durumdan' çıkarılan 'vazife' budur." (*Ordu ve İrtica, Ekim*, sayı: 171, Haziran '97, Başyazı)

Amaç dinsel gericiliği ezmek değil (ki bu gerici burjuva düzeninin doğasına olduğu kadar temel ihtiyaçlarına da aykırı bir davranış olurdu), onu yeniden kabul edilebilir ve kontrol edilebilir sınırlar içerisine çekmekti. Generaller tarafında MGK'ya sunulan rapor, sorunun tamı tamına bu olduğunu ve bunun da artık gerçekleştiğini dile getiriyor.

Fakat işte bu sınırlar içerisinde, yani terbiye edilmiş ve kontrol edilebilir sınırlar içine çekilmiş bir dinsel gericilik, kabul edilebilirlikten öteye, düzenin ve devletin hizmetinde etkin biçimde kullanılan, kullanılması gereken bir güçtür. "Sosyal patlama" tehlikesine karşı önlemlerin gündeme getirildiği bir toplantıda, *"tarikat ve mezhep önde gelenleri"*nin devlete desteğinin kazanıldığının açıklanması bu çerçevede son derece anlamlıdır.

Devrim düzenin en büyük korkusudur

MGK, kriz ve sosyal yıkım programlarıyla bağlantı içinde, "sosyal patlama" tehlikesini ilk kez görüşmüyor. Mart sonunda yapılan olağan toplantıda da, "öngörmek yönetmektir" kuralı çerçevesinde bu konunun görüşüldüğü basına yansımıştı. Bu arada generallerin, dinsel gericiliği terbiye etme operasyonunda katedilen mesafeden de güç alarak, "tarikat ve mezheplerin önde gelenleri" ile yoğun ilişkilere girmeleri ve devlet düzenine itaaten öteye, devlete desteklerini güvenceye almaları tabii ki bir rastlantı değildir. Tehdit sıralaması değişince tercihler de değişiyor ve yeni çalışmalar buna göre yapılıyor, yeni ilişkiler buna göre kuruluyor, yeni destekler buna göre sağlanıyor.

Derin bir ekonomik kriz içerisinde debelenen ve bunun ağır bir sosyal krize dönüşmesinden belirgin biçimde kaygılanan düzen ve onun egemen yönetici gücü olarak ordu için gerçek tehdit, her zaman için devrimci gelişmeler ve işçi-emekçi hareketidir. İşin doğası gereği bu böyledir. Tüm öteki "tehdit"ler, kurulu düzeni biçim yönünden şu veya bu ölçüde etkileyebilir, ama onun burjuva mülkiyet ilişkilerine dayanan temel sınıf özelliğini hiçbir biçimde değiştirmez. Resmi dildeki ifadesiyle "bölücülük"ten "irtica"ya kadar bu böyledir. Ama düzenin temellerine yönelen bir sosyal-siyasal hareket olarak "yıkıcılık", tüm öteki tehditlerden temelden farklıdır ve burjuvazi, onun düzen bekçileri, bu konuda tam bir açıklık ve mutabakat içerisindedirler.

Eğer buna rağmen ara evrelerde başka bazı tehditler önplana çıkarılabilmişse, bu tam da 12 Eylül'le birlikte devrimci ve emekçi hareketine vurulan ve etkileri halen de giderilemeyen ağır darbeler sayesinde sözkonusu olabilmiştir. Bunun sağladığı soluklanma ortamında düzen beklenmedik bir biçimde karşı karşıya kaldığı "bölücülük belası"nı savuşturmaya çalışmış, bu arada gereğinden fazla güç kazanan ve artık kontrolden çıkmaya başlayan "irtica"yı

terbiye etme yoluna gitmiştir. Türkiye'de devrimci bir mecrada gelişen güçlü bir sosyal hareketlilik olsaydı diğer iki "tehdit" asla düzen bekçileri için öncelik kazanmazdı, dahası irtica bu koşullarda gerçek bir imkan olurdu onlar için. Kaldı ki bu koşullarda "irtica"nın bu denli güçlenmesi de zaten işin doğasına aykırı olurdu.

Özetle, devrimci temeller üzerinde gelişen her sosyal hareket düzen için değişmez stratejik baş tehdittir. Sınıf ve emekçi hareketinin güç kazandığı ve bunun devrimci akımları güçlendirmeye başladığı her taktik durumda da, düzen için tartışmasız bir numaralı tehdit yine bunlar olmaktadır. Zira, yineliyoruz, bu alandaki her gelişme, bizzat kurulu düzenin temellerini ve geleceğini ilgilendirmektedir. Devrimci bir kitle hareketi ile sosyal devrim tehlikesi, burjuvazinin her zaman en büyük korkusudur.

Krizin işçi sınıfı ve emekçilerin dayanma gücünü gerçekten zorladığı ve öfkesini büyüttüğü bir dönemde, dinsel gericiliğin temsilcileriyle bizzat generaller tarafından kurulan ilişkiler de anlamını burada bulmaktadır. İşçi ve emekçi hareketinden korkan düzen ve devlet için, dinsel ideoloji ve dinsel gericilik bir kez daha dalgakıran rolüyle temel önemde bir araç ve ihtiyaçtır. Düzen bekçileri bir kez daha durumdan vazife çıkarmışlardır ve buna göre hareket etmişlerdir.

"Tehdit önceliği"ne göre değişen roller

Komünistler, zamanında 28 Şubat'la ilerici toplumsal muhalefete karşı kurulan tuzağa işaret ederlerken, şunları söylemişlerdi: *"Neredeyse 30 yıldır dinsel gericiliği kullanarak ilerici toplumsal muhalefeti dizginleyenler, şimdi toplumsal muhalefeti yedekleyerek dinsel gericiliği dizginlemeye çalışıyorlar."*

Bu oyun, CHP'nin yanısıra reformist solun bir kesimi, umusuzluk ve yılgınlık batağındaki solcu aydınların önemli bir kesimi ve hain sendika bürokrasisinin paralel çabalarıyla, 28 Şubat sonrasında önemli ölçüde başarıya ulaştı. Aradan geçen dört yıla yakın süre boyunca, "irticaya karşı laiklik" adına toplumsal muhalefet pasif ve dolaylı bir biçimde de olsa önemli ölçüde düzenin ve ordunun yedeği haline getirildi.

Şimdi yeniden roller değişiyor. Ağırlaşan kriz koşulları toplumsal muhalefetin güç kazanmasını ve önlenemez biçimde sokağa taşmasını bir tehlike haline getirdiğine göre, burjuvazi adına ordunun yeniden dini ve dinsel gericiliği kullanmaya ihtiyacı var. Girilen gizli ilişkiler ve sağlandığı resmi raporlara geçen mutabakatlar bunun bir ifadesidir. Şimdi sıra bir kez daha dinsel gericiliğe dayanarak toplumsal muhalefetin ve devrimci hareketin gelişmesini engellemekte. Düzen için "yıkıcı tehdit" tehlikesinin büyümesi, herşeyi yeniden yerli yerine oturtuyor. Saflaşma ve çatışma, buna dayalı roller yeniden olağan biçimine, sınıfsal eksene ve karaktere göre şekilleniyor.

Yakın tarihimizde bunun dikkate değer başka örnekleri de var. 12 Mart faşist darbesiyle toplumsal muhalefeti acımasızca ezenler, bu arada Atatürkçülük adına göz boyamak için Erbakan'ın Milli Nizam Partisi'ni de kapatmak gereği duymuşlardı. Fakat kısa bir süre sonra, daha faşist darbe dönemi sona ermeden, İsviçre'deki Erbakan'ın ayağına kendi subaylarını göndererek, yeni bir parti örgütlemek üzere onu geri getirmişlerdi. Şimdilerde basına yansıyan haberlere göre, Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri konumundaki orgeneral, Avrupa Milli Görüş Teşkilatı'nın yöneticileriyle Avrupa'daki Türk elçiliklerinde gizli görüşmeler yapmış. Bu olay bile kendi başına yeterince anlamlı ve açıklayıcıdır. Tümüyle ABD güdümünde yeni bir dinci partiyi kurma hazırlığındaki Tayyip Erdoğan ise, orduyla çeşitli düzeylerde görüşmeler yaptığını kamuoyu önünde açıklamış bulunuyor. 28 Şubat'ın irticaya karşı son hamlesi gibi sunulan FP'nin kapatılması olayına da buradan bakılabilir. Bunun terbiye operasyonunda son bir halka olmak kadar, Tayyipçi "yeni oluşum"a yol açmak anlamına geldiği de yeterince açıktır.

Alevi ağaları, CHP ve solda "yeni oluşum"lar...

Aynı çabanın sol kitle tabanına yönelik

olarak da gösterildiğine kuşku yoktur, ki korkulan bir "toplumsal patlama" olduğuna göre bu onlar için çok daha önemli ve önceliklidir. MGK raporunda yalnızca tarikatların değil, yanısıra "mezheplerin önde gelenleri"nden sözedilmesi bu açıdan şaşırtıcı değildir. Burada sözkonusu olanın, 12 Eylül karşı-devrimi sonrasında ve sayesinde, sol eğilimli Alevi kitle üzerinde önemli bir güç, etki ve denetim sağlayan Alevi ağaları olduğundan kuşku duyulmamalıdır. Onlar önemli bir bölümüyle ve laiklik adına zaten devletin ve düzenin hizmetindeydiler. Bu nedenle son gelişmeleri, girmekte olduğumuz yeni dönemin ihtiyaçları çerçevesinde, generallerin onları daha özel ve etkin rollere hazırlaması olarak düşünmek durumundayız.

Benzer çabaların siyasal izdüşümlerinden biri ise, CHP'de Deniz Baykal üzerinden yapılan ordu operasyonudur. Bunun yeni bir "Andıç" harekatı olarak gerçekleştiği artık bilinmektedir. CHP'nin son kongresi ise bunun başarıldığını belgelemektedir. Derinleşen krizin emekçileri sosyal yıkıma ve ülkeyi utanç verici bir köleliğe sürüklediği bir dönemde; faşist devlet terörünün bizzat Kızılay'ın göbeğinde emekçileri hedef alacak düzeyde uygulandığı bir evrede; tecritin kurumsallaştırıldığı F tipi hücrelerde onlarca devrimcinin yaşamını yitirdiği bir sırada; bu temel önemde güncel gelişmelerin hiçbiri CHP kongresinin gündemi olamamıştır. Deniz Baykal kongre konuşmasında CHP'nin farklı olduğunu söylemiş, fakat bu farklılığı somutlayacak hiçbir şey ortaya koyamamıştır.

'90'ların başındaki kirli savaş döneminde doğrudan hükümet ortağı olan ve kirli savaşın tüm icraatlarını paylaşan, 5 Nisan Kararları'na ve Gümrük Birliği köleliğine doğrudan imza atan SHP-CHP, bu bilinen gerici ve sağcı çizgisinin daha da sağına kaymıştır son kongresinde. Bunu sağdan devşirilmiş üst düzey kadrolarıyla tamamlama girişiminde bile bulunabilmiştir. Bugünün CHP'si Amerikan ajanı Derviş'e zımnen destek vermekte ve onunla aynı kafadaki Amerikancı-İMF'ci neo-liberal iktisatçılar ve uzmanlarla Türkiye'nin sorunlarına sözde çözüm üzerine çalışabilmektedir. Böylece, 28 Şubat'ın gündeme getirdiği "Anadolu Aleviliği"nden sonra, aynı patentli olduğundan kuşku duyulmaması gereken ve Baykalcı CHP'nin şu sıralar slogan edindiği "Anadolu solu"nun ne anlama geldiği de açığa çıkmaktadır.

Baykalcı CHP'nin tüm umudu ve gayreti, krizin hızla tükettiği düzen partilerinden gelecek seçimlerde nöbeti devralmak ve işi onların bıraktığı yerden bir dönem için devam ettirebilmektir. Ama bu parti düzenin egemenlerine güven vermek kaygısıyla Amerikancı çizgiye ve İMF dayatmalarına öylesine teslim olmuş durumdadır ki, krizin bunalttığı halk kitlelerinin sempati ve desteğini kazanmak için demagojik çıkış ve manevralardan bile geri durmaktadır. Böyle olunca da, kitleler içindeki etkisi ve desteği krizin tükettiği partileri hiç de aşamamaktadır. Hiç değilse halihazırdaki durum budur.

Bununla bağlantılı olarak, CHP'deki tasfiyelerin ardından gündeme gelen "soldaki yeni oluşum"a da değinelim. Sözü uzatmak gerçekten gereksizdir. Bu oluşumun başını çekenlerden biri, kirli savaş hükümetlerinin koalisyon ortağı SHP'nin liderlerinden Murat Karayalçın'dır. Bu adam Çiller hükümetlerinde Çiller'in hınk deyicisi olma utanç verici konum ve tutumuyla hatırlardadır. Kurulacak yeni partiye genel başkan olarak düşünülen ve büyük umutlara konu edilen kişi ise, Karayalçın'ı önceleyen dönemde SHP'nin başında bulunan ve yine özel savaş hükümetlerinde Demirel'in hınk deyicisi olarak yer alan ve bu arada Demirel'i Çankaya'ya taşıyan Erdal İnönü'den başkası değildir. Böyle bir oluşumun nasıl bir rol oynayacağı ise daha şimdiden bellidir. Geçmişleri geleceklerinin aynasıdır. "Yeni oluşum" bu yapısı ve siciliyle eskisinin karikatürü olmayı bile başaramayacaktır. Yine de sermaye medyası tarafından, şu an bir arayış içerisinde olan sol eğilimli kitlelere bir umut olarak sunulmaya çalışılmaktadır. Geleneksel sol tabanı salt "hizipçi Baykal"la kucaklamak olanaklı olmadığına göre, tüm öteki sahte

seçeneklerin önünü açmak düzen için mantıklı bir ihtiyaçtır.

"Sosyal patlama" vurgusunun cazibesi ve aldatıcılığı

Egemen sınıf sözcüleri ve düzen bekçileri, krizlerin ağırlaştığı ve bunun faturasının somut bir uygulama olarak işçi sınıfına ve emekçilere ödetildiği her durumda "sosyal patlama tehlikesi"nden sözetmeyi neredeyse adet haline getirmişlerdir. Son on yılda bu tutum birçok kez yinelenmiştir ve hiç de kendi düzenleri payına felaket tellallığı yapmak için değildir. Elbette sorunların ağırlaşmasının yarattığı kaygıların bunda bir payı vardır, fakat esas neden başkadır. Her defasında bunun basıncıyla, mevcut hükümetleri daha sıkı bir biçimde denetim altına almak, onlara isteklerini harfiyen uygulatmak ve bu arada olup bitenin tüm sorumluluğunu bu hükümetlerin üzerine yıkmak amaçlanmıştır. Fakat daha da önemli olarak, bununla hükümetler, sosyal sorunların kitlelerde büyütüp derinleştirdiği sosyal hoşnutsuzluğun denetim altına alınmasına yönelik çok yönlü yasal ve kurumsal tedbirlere yöneltilmiştir. Düzen cephesinden "sosyal patlama" tehlikesine son on yılda yapılan her vurgunun somut pratik amacı ve işlevi bu olmuştur.

Bu nedenle devrimciler bu tespitin egemen sınıf sözcüleri tarafından bile sık sık dile getiriliyor olmasının dışsal cazibesine fazla aldanmamalıdırlar. Bundan hareketle, gerici düzen cephesinin ne kadar da büyük sıkıntılar içerisinde bulunduğu, kitlelerin ise buna karşı nihayet patlama noktasına geldikleri sonucunu çıkararak rahatlayıp rehavete düşmekten ise özellikle kaçınmalıdırlar. Burjuvazinin son derece bilinçli, deneyimli, örgütlü ve özellikle de kurnaz ve sinsi bir sınıf olduğu unutulmamalıdır. Onların bu türden tespitler yapmaları, her zaman bu türden tehlikelerin daha baştan önünü alacak hazırlıklara ve önlemlere yöneliktir. MGK'daki son tespitin de açıkça bu amaç çerçevesinde gündeme getirilmesinde olduğu gibi.

Kitlelerin ileri kesimleri üzerinden kırılan mücadele dinamikleri

Emperyalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin sosyal yıkımı derinleştirmeye ve ülkeyi tümden köleleştirmeye yönelik kesintisiz saldırıları kitlelerdeki hoşnutsuzluğu elbette sürekli büyütmektedir. Emekçileri baskı aygıtlarıyla dizginlemek ve sendika bürokrasisiyle denetim altında tutmak giderek daha da güçleşmekte, düzen partilerinden ve kurumlarından kopuş süreci hızlanmaktadır. Ağırlaşan yaşam koşulları ve uyarıcı yaşam deneyimleri, kitleleri yeni arayışlara itmekte, kendi çıkar ve ihtiyaçlarına uygun düşen devrimci alternatiflere yönelmelerinin potansiyel koşulları da günden güne daha çok olgunlaşmaktadır.

Egemen sınıf temsilcilerine "sosyal patlama tehlikesi" tespitini yaptıran ve onları yeni önemlere yönelten de işin aslında budur. Fakat bu kadarı geleceğin potansiyel tehlikesi değil, bugünün somut tablosudur. Tüm zorlanmalara karşın, yine de burjuvazi halihazırda duruma hakimdir. Fakat bu hakimiyeti yitirme korkusu, sınıf ve kitle hareketinin denetim dışına taşması ve devrimci bir mecraya yönelmesi ihtimali onu, onun adına toplumu yönetenleri gerçekten de kaygılandırmakta, korkutmaktadır. Dünün "tehdit önceliği" olan irticanın bugün devlet dayanağı olarak hazırlanması da bu korkunun bir ifadesidir.

Fakat dinsel gericilik en fazla, kitlelerin geri, tutucu, geleneksel kültür ve değerlere bağlı olan, mevcut sınıf ve kitle hareketliliğinin zaten dışında kalan kesimlerini denetim altında tutmak ve düzene bağlamak işlevi yerine getirebilir. Son 40 yılın sosyal çalkantıları üzerinden baktığımızda, ilerici toplumsal muhalefete karşı zaman zaman saldırgan karşı-devrimci bir güç olarak kullanılması bir yana bırakılırsa, dinsel gericiliğin düzene ve devlete hizmeti de genellikle bu olmuştur. Bu akım kitlelerin geri kesimlerinin düzenden kopmasını ve ilerici sosyal hareketliliğe yönelmesini engellemiştir; bir dalgakıran olarak temel işlevi bu olmuştur.

Oysa sosyal patlamaların sürükleyici

dinamiği, lokomotif gücü, kitlelerin somut olarak devrimci arayışlara da girmiş ve şu veya bu ölçüde hareketlilik içinde olan ileri kesimleridir. Böyle olunca, egemen sınıfın bir "sosyal patlama"nın, daha somut ve anlaşılır bir ifadeyle, sınıf ve kitle hareketinin devrimci bir mecraya girme ihtimalininin yolunu kesme çabalarına, baskı ve teröre dayalı önlem ve uygulamalarının ötesinde, sendika bürokrasisi, düzen solu ve reformist sol akımlar üzerinden bakmak gerekir. Buradan bakıldığında, tüm bu akımların, kendi konumları ve güçleri ölçüsünde, bir "sosyal patlama" tehlikesini bertaraf etmek için şimdiden burjuvaziye paha biçilmez hizmetler sundukları görülecektir.

Kısır döngüyü kırmak için...

Bu bizi, içinden geçmekte olduğumuz dönem açısından en kritik, üzerinde en çok durulması gereken noktaya ve soruna getirmektedir. Sınıfın ve kitlelerin ileri kesimleri üzerinden bakıldığında, bugünün Türkiye'sinde biz, günü geldiğinde patlayacak olan değil, hedefsiz ve sonuçsuz eylemler serisi içerisinde sürekli gücü ve morali tüketilen bir sınıf ve kitle hareketiyle yüzyüzeyiz. Son on yıldır hep kullanılan "hava boşaltma eylemleri" tanımı da bunu anlatmaktadır zaten. Bu eylemler sonuçsuz kaldığı içindir ki, kitlelerin mücadele gücünü kıran, eylemle sonuç alma inancını erozyona uğratan, sonuçta onları demoralize eden ve çaresizlik duygusuna düşüren bir işlev görmektedirler.

Sendika bürokrasisinin bu sonucu çok bilinçli bir biçimde hazırlayan hain tutumu, sosyal patlama tehlikesinin boşa çıkarılmasında burjuvaziye sunulan en büyük hizmet olmaktadır. Eylemler bu sınırlar içerisinde kaldığı, dolayısıyla bu işlevi gördüğü sürece, devletin bu eylemleri sorun etmemesi, fakat kararlılıkla sonuç almaya yönelen her eylemin de azgın bir devlet terörüyle karşılaması, tam da bu nedenledir.

Buradan çıkarılması gereken son derece önemli bir politik sonuç var ve bu yakıcı önemde bir güncel görevler alanına işaret etmektedir. Burjuvazinin "sosyal patlama" korkusunu gerçeğe dönüştürebilmek için, öncelikle, tam da sınıf ve kitle hareketi içerisindeki burjuva uşaklarının oynadığı bu karşı-devrimci rolün boşa çıkarılması gerekmektedir. Bunun için de, taban çalışması ve inisiyatifini hep vurgulayagelen devrimcilerin, artık, sendika bürokrasisinin denetiminde gerçekleşen ve bir kural olarak öfke boşaltmaya yarayan ve sonuçta kitleleri güçten düşüren merkezi eylemlerin cazibesine duydukları kör inancı kırıp bir yana atmaları gerekmektedir. Bugüne kadarki tüm deneyim göstermiştir ki, taban hareketliliği üzerinde yükselmeyen bu türden merkezi eylemlilikler, kitle hareketini ileriye götürmek bir yana, onun ileriye sıçrama dinamiklerini kıran bir rol oynamaktadırlar.

Taban örgütlülüğüne ve inisiyatifine dayalı olarak çok değişik vesilelerle gerçekleşen ve kitlelerin güç, enerji, deneyim ve moral biriktirmesine hizmet eden bir taban hareketliliği, bugünkü kısır döngüyü kırmanın da en etkili yoludur.

Birim çalışmasına dayanan, somutta fabrikalarda, işletmelerde, okullarda, işçi mahallelerinde sürdürülen devrimci çalışma üzerinde yükselen ve olanaklı olduğu ölçüde çeşitli biçimler içerisinde (patform, inisiyatif vb.) yerel düzeyde birleştirilen bir kitle hareketi/örgütlenmesi geliştirmek güncel görevine de burdan bakmak durumundayız. Elbette kendine özgü süreçler içinde mayalanan ve kendine özgü dinamiklerle açığa çıkan kitle mücadelelerini kendi tercihlerimize uyduramayız. Fakat kendi çalışmamızı, burjuvazinin kitleler üzerinde politik ve sendikal düzeyde kurduğu çok yönlü denetimi parçalayan ve bugünün kısır döngüsünü aşmaya yönelen en uygun tarza ve biçime kavuşturmak da tümüyle bizim elimizdedir. Ve bu, kendi sağlıklı dinamikleriyle tabandan gelişecek işçi ve emekçi eylemleriyle başarıyla buluşabilmenin, bu eylemlere etkili bir önderlik müdahalesi yapabilecek konum ve mevzilere önden sahip olabilmenin de en uygun yoludur.

EKİM

Sınıf ve emekçi hareketinde eğilimler ve arayışlar

Deniz Yılmaz

İşçi ve emekçi hareketi, sermayenin ağır ve bunaltıcı saldırı dalgasıyla yüzyüze bulunuyor. Saldırılar yüzyıllık kazanımların gaspına yöneldiği gibi, emekçilerin yaşamlarını dayanılmaz bir hale getiriyor. Sıfır zamlar, yüksek enflasyon, kitlesel işten atmalar, katmerleştirilen vergiler, özelleştirmeler vb. saldırılar pervasızca uygulanıyor.

Halihazırda sınıf ve emekçi kitleleri bu yoğun saldırı dalgasına karşı anlamlı bir yanıt verememektedir. Sınıf hareketi cephesinden yerel ve tekil direnişler ile kamu emekçi hareketi cephesinden yer yer kitlesel militan eylemliliklere varan ama süreklilikten yoksun hareketlilik tablosu, henüz saldırı dalgasının önüne geçebilecek düzeyin oldukça gerisindedir.

Sınıf hareketi cephesinden sendika ağalarının açık ihanetçi pratikleri, kamu emekçileri cephesinden ise reformist yönetimin icazetçi-teslimiyetçi duruşu bir türlü aşılamamaktadır. Bunun sürmesi durumunda, işçi-emekçi hareketi önemli kazanımlarını yitirmekle kalmayacak, hareketin geleceğini de doğrudan etkileyecek biçimde iç mücadele dinamikleri tahribata uğrayacaktır. Geçmiş deneyimler bunu yeterli açıklıkta göstermektedir.

Bu değerlendirmede, sınıf ve emekçi hareketinin yakın dönem tablosu üzerinden, mevcut eğilim ve ihtiyaçları ele alınacak, ileriye çıkışın dinamikleri ve yolu ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Sağlıklı sonuçlara ulaşabilmek için işçi hareketi ile kamu emekçi hareketi ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Çünkü her iki hareket arasında gerek sınıfsal konum ve yapı, gerekse hareketin gelişim çizgisi önemli farklılıklar içermektedir. Bu temelde yapılacak değerlendirmelerde görüleceği üzere, mevcut durumun ileriye doğru aşılması, işçi hareketi ile kamu emekçi hareketi arasında kurulacak sağlam mücadele birlikteliğine bağlıdır. Mevcut eğilim ve arayışlar da bu yöndedir zaten.

Sınıf hareketinde durum, eğilimler ve arayışlar

Sınıf hareketi iç mücadele dinamikleri açısından en büyük tahribatı '90 sonrasında yaşamıştır. Bu tahribatın boyutları 12 Eylül'ün sonuçlarıyla karşılaştırılabilecek denli ağırdır. Denilebilir ki, sınıf hareketine kapsamlı darbelerden biri '90 sonrasında vurulmuştur. Bu darbe, saldırıların ağırlığından çok, buna karşı anlamlı bir tutum geliştirememekten kaynaklanmıştır. Sonuçta geçmiş mücadele birikiminin ürünü olan öncü işçi kuşağı tasfiye ile yüzyüze kalmış, sınıf kitlelerinin mücadeleye dönük inanç ve umutlarında büyük bir tahribat yaşanmıştır.

Sınıf kitleleri bu tahribata karşın, saldırıların yoğunluğu ve kapsamına bağlı olarak zaman zaman tekil ve mevzi direnişlerle beraber birleşik mücadeleyi de zorlamışlardır. Saldırıların yoğunluğu, ağırlığı ve yakıcılığı, zaman zaman mücadele isteğini ve kararlılığını kamçılamış, direngenliği arttırmıştır. Ama sendika bürokrokrasisine teslimiyet, bu temelli zaafın bir türlü aşılamaması, yeniden yeniden bu olumlu gelişimlerin altını oymuştur. Öyle ki, tüm zikzaklı tablosuna karşın, sınıf hareketinin '90'lı yıllarına durgunluk hakimdir. Bunun temelinde, başka nedenler yanında, taban inisiyatifi ve örgütlüklerinden ve genel planda devrimci sınıf önderliğinden yoksunluk bulunmaktadır.

Son üç yılın tablosu üzerinden, sınıf

hareketi, bilinç ve örgütlülük planında yaşadığı geriliğe karşın, politik bir kitle hareketi düzeyine ulaşacak dinamiklere de sahip olduğunu göstermiştir. '98 Eylül'ündeki Metal patlaması, ardından SEKA direnişi ve mezarda emeklilik saldırısına karşı '99 Temmuz eylemlilikleri süreci, bu açıdan oldukça açıklayıcıdır. Bu deneyimlerin ilk ikisi, sektörel bazda bir genelliğe sahip olan ağır saldırılara karşı kendiliğinden sektörel direnişlere evrilmişlerdir. Sonuncusu ise, salt sınıfı değil, kamu emekçilerini de kapsayan ve aynı ölçüde ağır olan mezarda emeklilik saldırısına karşı gerçekleşmiştir.

Tüm bu deneyimler yönelimleri, talepleri ve biçimiyle birbirinden farklılıklar gösterse de, esasta birleşik mücadele olanakları ve arayışlarının somut ifadeleridirler. Ve sınıf hareketindeki mücadele birikiminin ve politikleşme eğiliminin göstergesi olmuşlardır. Ancak bu direniş ve eylemlilik sürecinin önü, daha yönünü ve örgütlü biçimini bulamadan, sendika ağaları ve sermayenin oyunlarıyla kesilmiştir.

Bu deneyimlerin gösterdiği bir diğer gerçek ise, sınıf hareketinin mevcut iç zayıflıklarını böyle bir süreçte giderecek güçleri ve olanakları da zaman zaman ortaya çıkarabilmesidir. Örneğin '99 Temmuz eylemlilikleri, sınıf kitlelerinin sendika ağaları üzerinde kurduğu büyük basıncın göstergesi olmuştur. Öyle ki, merkezi eylemlilikleri uzun yıllar hava boşaltma aracı olarak kullanan sendika ağaları, bu kez merkezi eylemliliklerin önünü almak için çeşitli manevralara başvurmak ve hareketi yerelliklerde durdurabilmek için uğraşmak zorunda kalmışlardır. Ama, tüm bu olanaklara ve belirginleşen arayışlara karşın, bunun bizzat mücadele içerisinde devrimci bir müdahaleyle sendikal bürokrasiyi aşacak sınıfsal bir iradeye dönüştürülemediği yerde, mücadelenin yarattığı imkanlar da kullanılamamıştır. Buna sınıf hareketinin bu eğilim ve arayışlarına yanıt verme bakışıyla oluşturulan ara kademe sendikacılardan oluşma platformların işlevsizliği de eklenince, sınıf kitlelerinin mücadele inanç ve kararlılıklarında yeniden ciddi tahribatlar oluşmuştur.

Sermayenin saldırılarının sınıfın tümünü kapsayan genelliği ve ağırlığının arttığı bugünkü koşullarda, sınıf kitleleri çözümün birleşik bir mücadeleden geçtiği yönünde belli bir bilinç açıklığına sahiptirler. Hatta denilebilir ki, sınıf kitlelerinin yüzü birleşik mücadeleye dönüktür. En sıradan işçi gösterisinde dahi, Temmuz eylemliliklerinden bu yana en çok atılan slogan "Kurtuluş yok tek başına..." olmaktadır. Yerel ve mevzi direnişlerde ise "ezilme korkusu" birleşik mücadele arayışını körükleyen temel bir neden durumundadır. Bu anlamda sınıf hareketi, bilinç ve örgütlülük planında yaşadığı geriliğe karşın, politikleşme yönünde küçümsenemeyecek eğilim ve arayışlara sahiptir.

İşçi-emekçi platformlarının işlevi

İşte işçi-emekçi platformları, tam da sınıf hareketinin bu eğilim ve ihtiyaçlarına yanıt vermek çerçevesinde gündeme getirilmiştir. Bunlar işyerleri ve sektörleri aşan sınıf platformlarıdır. İşçi ve emekçi hareketinin birleşik mücadele arayışlarına yanıt vermek amacını taşımaktadırlar. Bu arayışlara yanıt verebilmelerinin yolu ise, işyerleri ve sektörler bazında yaşanan parçalılığa son vermekten geçmektedir. Bunun içindir ki bu platformlar, bünyesinde toparladığı tüm öncü işçi birikimini işyerleri ve sektör bazında taban örgütlülüklerinin yaratılması doğrultusunda yönlendirmek durumundadırlar.

Bugün bu platformlar üstten alta doğru örgütlenmektedir. Zira böylesi bir üst platform hedefine bağlanmamış işyeri ve sektör bazındaki bir taban örgütlülüğü yaratmak kolay olmamaktadır. Bu ancak yerel ve mevzi direnişler vesilesiyle gerçekleşebilmekte ve direnişin ardından dağılma akibetinden kurtulamamaktadır. Bu türden taban örgütlülükleri süreklileşmek için, birleşik mücadelenin örgütleyicisi bir üst platformun arayışı içerisinde olacaklardır. Dolayısıyla, taban örgütlülüklerine sahip

olmayan, bu örgütlülükleri yaratma çabası ile hareket etmeyen platformların başarı şansı olmayacağı gibi, işyeri/sektör ölçeğinde sınırlanmış bir örgütlenme girişiminin başarı şansı da yoktur. Örneğin, platform çalışmaları üzerinden harekete geçirilen birçok işçi, işyeri ve sektör ölçeğindeki pratik etkinlik ve örgütlenme çabalarına gösterdikleri ilgi ve katılımı katlayan bir düzeyde platform çalışmalarına katılmaktadırlar.

Sorunun çözümü, sınıfın birleşik mücadele ve örgüt arayışına yanıt verme hedefine odaklanmış bir sınıf çalışmasıyla, sınıfın birliğini işyeri işyeri, sektör sektör örmekten geçmektedir.

Kamu emekçileri hareketinde birleşik mücadele arayışı

Kamu emekçileri hareketinin durumu ve gelişim seyri sınıf hareketinden önemli farklılıklar taşımaktadır. Öncelikle kamu emekçi hareketi, işyeri ya da salt belirli sektörler ölçeğinden gelişip genelleşen bir hareket değildir. Daha en başından itibaren, genel bir talep etrafında birleşik bir hareket olarak gelişmiştir. Buna kamu emekçi kitlelerinin sahip olduğu eğitim düzeyini eklediğimizde, kamu emekçilerinin sahip olduğu politik gelişmişlik düzeyi ortaya çıkmaktadır. Kamu emekçileri hareketi bu sayede 11 yıllık kesintisiz bir mücadelenin temsilcisi oldu. Bu mücadele içerisinde gelişti. Mücadelenin ihtiyaçları arttıkça, daha ileri bir bilinç ve mücadele düzeyi de kendisini koşulladı.

Hareket, kendi dinamikleriyle geldiği noktada artık daha ileri bir politik mücadeleyi zorluyor. Bunun kendisi ise, hem mücadeleyi daha ileri bir evreye ulaştırmayı (ki bu daha ileri bir önderlik düzeyini de zorunlu kılmaktadır), hem de devrimci sınıfının önderliğini ve sınıf hareketiyle birleşik mücadeleyi gerektirmektedir. Daha '98 yılında yaşanan ve devrimci direnme eğiliminin simgesi haline gelen 4 Mart eylemi, hareketin ihtiyaç duyduğu fakat yoksun bulunduğu önderlik ve mücadele hattının çarpıcı bir göstergesi oldu. 5 Mart ise, hareketin önünü tutan reformist yönetimin çaresizliğine ve artık mücadelenin önünde nasıl da bir engele, giderek bir barikata dönüştüğüne tanıklık etti. Hareket içerisindeki devrimci kamu emekçileri daha ileri bir önderlik pratiğini örgütleyebilirlerdi; ama gereken irade gösterilemediği içindir ki bu gerçekleştirilemedi. Böylece devrimci kamu emekçileri cephesindeki dağınıklık arttı, mücadele dinamikleri açısından önemli bir tahribat oluştu.

Kamu emekçi hareketinin yaşadığı bu durum, sınıf hareketinin öncü kuşağının '90 sonrasındaki yaşadığı süreçle önemli paralellikler göstermektedir. Mücadelenin yeni düzeyde örgütlenmesi açısından karşılanamayan ihtiyaçlar gerilemenin yolunu düzlemişti. '98 sonrasında kamu emekçilerinin öncü-devrimci unsurlarının yaşadığı tablo da aşağı yukarı budur. Ama kamu emekçileri cephesinden henüz tahribatın boyutları kötürümleştirici bir düzeye ulaşmamıştır.

Kamu emekçileri hareketinin zor ikilemi

Bugün kamu emekçi hareketi ya daha ileri bir önderlik pratiği ve mücadele çizgisine kavuşma, ya da bunun başarılamadığı yerde gerileme ve çürüme ikilemiyle yüzyüzedir.

Sahte sendika yasasına karşı örgütlenen militan eylemlilikler ve bu eylemliliklerin bir yerden sonra reformist-icazetçi yönetimlerin engeliyle karşılaşması, bir kez daha devrimci kamu emekçilerinin görev ve sorumluluklarını yakıcı kılmaktadır. Eğer devrimci kamu emekçileri arasında yaşanan dağınıklığa son verilir, devrimci zeminde birlikleri sağlanırsa, kamu emekçi hareketinin ihtiyaç duyduğu devrimci önderlik karşılanarak gerileme ve tahribatın önüne geçilebilir.

Sorunun diğer bir yanı, işçi hareketiyle kurulacak mücadele birliğidir. Böylesi bir birliğin yokluğu, bugün kamu emekçi kitlelerinde mücadeleye dönük inanç ve kararlılığı doğrudan etkilemektedir.

Diğer yandansa, sermayenin saldırıları, birçok sektörde somut olarak görüldüğü üzere, kamu emekçileri ile sınıfın ortak mücadelesini de doğallığında zorunlu

kılmaktadır. İşçi ve emekçilerin öncü unsurlarını ortak bir mücadele platformunda birleştirme gerekliliğinin bir yanını da bu oluşturmaktadır.

İşçi-emekçi platformları, tam da bu temelde, olanaklı olan her yerde işçi hareketi ile kamu emekçileri hareketinin öncü unsurlarını ortak bir mücadele hattında birleştirmeyi hedeflemelidir.

Bazı deneyimler ve güncel sonuçlar...

İşçi ve emekçi hareketinin birleşik mücadele eğilim ve arayışlarına sendika bürokrasisi ve alt kademe sendika yönetimlerinin verdikleri yanıt; EP, İİŞSP ve İEP türü platformlar olmuştur.

Sendika bürokrasisinden oluşan EP, esasta sınıf ve emekçi hareketinin birleşik mücadele arayışını ve basıncını dizginleyip kötürümleştirmek rolünü oynamıştır. Pratiği ile bunu yeterli açıklıkta ortaya koymuştur.

İİŞSP, başlangıç döneminde öncü-devrimci işçilerin inisiyatif ve ilgisini barındıran bir platformdu. Fakat reformist alt kademe sendika yönetimlerinin kıskacı altında daralmış ve büyük ölçüde işlevsizleşmiştir. Sınıf hareketinin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaklaştığı yerde ise öncü-devrimci işçilerin bu platforme ilgisi büyük ölçüde kesilmiştir.

İddialı bir biçimde gündeme getirilen İEP ise hemen hiç bir varlık göstermeksizin devre dışı kalmıştır. Herhangi bir taban örgütlülüğüne dayanmadığı, dolayısıyla öncü-devrimci bir işçi dinamiğiyle beslenemediği içindir ki, alternatif olarak çıktığı İİŞSP'nin karikatürü bile olamadan sahneden çekilmiştir. Bu deneyim, geleneksel küçük-burjuva devrimci akımların, şu veya bu yolla bazı sendikal mevziler tutsalar bile, sınıf hareketi içinde devrimci bir alternatif oluşturma alanındaki yapısal yeteneksizliklerine çarpıcı bir gösterge olmuştur. İlk dönemde İEP'e belli bir ilgiyle yaklaşan işçi ve emekçilerin umutlarının kısa zamanda kırılması da bunun bir ifadesidir. Bu girişimi içinde yer alan sendikal yapılar, hemen tüm kritik sorunlarda, ayrı bir pratik alternatif tutumla ortaya çıkmaktan özenle kaçınmışlardır. Farkları, kendi tabanlarına bile ulaştırılamayan işlevsiz açıklamalar olmuştur.

İşçi ve emekçi hareketinin birleşik mücadele ve önderlik arayışına devrimci-demokrat akımların verdikleri yanıt, özünde sendikalist platformlardan ibaret kalmıştır. Bu platformlar ise, ya altenatif sendikaların dayanak olarak görülmesi ya da sendikal kademelerin basamak olarak kullanılmak istenmesi nedeniyle, daha baştan ölü doğmuşlardır. Dolayısıyla, sınıf ve emekçi hareketi içerisinde tuttukları yerden bağımsız olarak, bu tür platformların sınıf ve emekçi hareketinin ihtiyaçlarına yanıt vermeleri mümkün değildir.

İşçi ve emekçi hareketinin mücadele ve önderlik arayışına bugün için; bizzat öncü devrimci işçi ve emekçi inisiyatifine dayanan, her kademesinde bu inisiyatifin belirleyici olduğu, kendisini devrimci "sınıfa karşı sınıf" çizgisi ekseninde anlamlandıran sınıf platformları yanıt verebilir. Bu nedenledir ki, komünistler bu platformlarla çok daha yakından ve daha enerjik bir çabayla ilgilenmeli, onlara önderlik etmeli, deneyimlerini sürekli izlemeli ve irdelemeli, karşılaştıkları sorunlara ise gecikmeksizin çözümler üretmelidirler.

İşçi ve emekçi hareketinin mücadele ve önderlik arayışına bugün için; bizzat öncü devrimci işçi ve emekçi inisiyatifine dayanan, her kademesinde bu inisiyatifin belirleyici olduğu, kendisini devrimci "sınıfa karşı sınıf" çizgisi ekseninde anlamlandıran sınıf platformları yanıt verebilir. Bu nedenledir ki, komünistler bu platformlarla çok daha yakından ve daha enerjik bir çabayla ilgilenmeli, onlara önderlik etmeli, deneyimlerini sürekli izlemeli ve irdelemeli, karşılaştıkları sorunlara ise gecikmeksizin çözümler üretmelidirler.

Örgütsel güvenliğin hayati önemi

M. Dağlı

Örgüt, örgütlü güç, örgütlü mücadele, hele de örgütlü işçi sınıfı, egemen sınıfların korkulu rüyasıdır. Emekçileri sömürmek, yeraltı ve yerüstü doğal zenginlikleri yağmalamak için devlet gibi organize bir kuruma sahip olan burjuvazi, bu ayrıcalığı ancak örgütlü ve bilimsel sosyalizm silahıyla donanmış bir proletarya hareketinin sona erdireceğini çok iyi bilir. Dolayısıyla işçi sınıfı örgütlülüğünün engellenmesi için her türlü çabayı sarfeder.

İşçi sınıfı gövdesinin örgütlenmesi zamana yayılan zorlu bir mücadele gerektirmektedir. Bu somut gerçekten hareket eden komünistler, sınıf temeline dayanan, esas olarak sınıf içinde örgütlenmeyi ve sınıf içinde kökleşmeyi hedef alan partimiz TKİP'yi, onbir yıllık bir örgütsel mücadele sürecinin birikimi üzerine inşa ettiler. Partimiz, işçi sınıfı ve yoksul emekçilerin mücadelesini geliştirmeye, gelişen mücadeleye önderlik etmeye çalışmaktadır. O, mücadele kitleselleşip kabardığında, bu dalgayı kucaklayıp kapitalizmin yıkılması ve siyasal iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi hedefine yönlendirmeye yönelik tarihi bir hazırlık içindedir. Bu önderlik misyonunu yerine getirebilmek ise, açık ki sürekli gelişen, güçlenen, kalıcı bir sınıf örgütü sayesinde mümkün olabilir.

Kapitalizmi zora dayalı bir devrimle yıkma amaçlarını gizlemeye tenezzül etmeyen komünistlerin örgütlü partisi de doğal olarak bu düzenin sınırları içine sığmaz. Komünistler, legaliteyi etkin bir şekilde istismar etmeyi ihmal etmezler. İlkesel olarak illegal örgütlenmeden de vazgeçmezler. Tam tersine, bunu temel alırlar ve legalitenin devrimci bir temelde başarıyla istismarının da önkoşulu sayarlar.

Kontralaşmış faşist bir rejimin egemen olduğu Türkiye'de partiyi güvenceye alıp kalıcılaştırmak, sıkı gizlilik ilkelerine uymayı gerektirir.

Örgütsel güvenlik, genel olarak teknik değil, temelde siyasal bir sorundur. Ancak sorunun siyasal olarak çözülmesi, partinin sınıf tabanına sağlam bir şekilde oturması ve kitleselleşmesi sayesinde mümkün olabilir. Parti kitleselleştiği oranda, kendine kitlelerden ve kitle örgütlerinden sağlam ve koruyucu bir zırh örmüş olacaktır. Bu türden temelli bir çözüm, ancak orta vadede mümkün olabilir. Bu süreci tüketmek ise, sürekliliği sağlanmış bir siyasal mücadeleyi şart koşar. Siyasal mücadeleyi süreklileştirmek, sürekli ayakta kalan, gelişen bir örgüt sayesinde mümkün olabilir ancak.

Sorunun pratikte karşımıza çıkışı

Kısa vadede örgütün güvenliğini sağlama sorunu, kitlelerle buluşana, bu aşamayı tamamlayana kadar gerekli olan süreyi örgütü ayakta tutarak tüketebilmek sorunudur bir bakıma. Sıkı bir polis rejimi altında mücadele yürüten bir parti, gizlilik kurallarına azami ölçüde uymak zorundadır. Aksi durumda düşman saldırılarına açık olacak ve misyonunu oynayamayacaktır.

Bu alanda parti güçlerinin eğitilmesini, varolan birikimin pratik deneyimlerle beslenmesini başarabildiğimiz oranda, ilkeli ve kurallı bir yaşam biçimini yaygınlaştırabiliriz. Partimizin kuruluş kongresi, genel çerçevede sorunu ele alıp tartışmış, değerlendirme ve sonuçlara ulaşmış, bunları gelinen yerde bir kitap halinde devrimci kamuoyuna sunmuştur. Ayrıca *Ekim*'de geçmişten bugüne konuyla ilgili çok sayıda makale ve değerlendirme bulunmaktadır. Bu alandaki eğitim süreklileştirilmeli, parti materyallerinin tekrar tekrar incelenmesi ve yeni deneyimlere ulaşıldığında bu birikimin aktarılması, ihmal edilmemelidir.

Çalışılan alandan bağımsız olarak örgütsel güvenliği ciddiye almak, ilkeli, kurallı bir yaşamı ciddiye almak, gerçekte partiyi ve devrimi ciddiye almaktır. Güvenlik alanındaki bir gevşeklik ya da kural ihlali, dolaysız olarak, kollektif emeğin düşman saldırısına

açık hale gelmesine yol açacaktır. Bu davranışların pratik sonucu, poliste çözülmekle yaratılan bir tahribatla aynı noktada buluşmaktadır. Yaşanan deneyimler, sermaye düzeninin bekçi köpekliğini yapan, adına siyasi polis denen işkenceci güçlerin verdiğimiz açıkları çok iyi değerlendirdiğini ve açıklarımız yüzünden kollektif emeğimize küçümsenemez zararlar verdiğini göstermektedir.

Düşmanı stratejik olarak küçümsemek, taktik olarak önemsemek

Devrimciler, kimi zaman düşmanın gücünü küçümseme hatasına düşebilmektedirler. Bu, savaşılan düşmanı yeteri kadar tanımamaktan ya da düşmanı tanımanın önemini kavrayamamaktan kaynaklanıyor. Oysa, savaştığımız düşmanın taktik yönden küçümsenemeyecek bir güce ve deneyime sahip olduğu ortadadır. Ancak, bu gücün temsil ettiği sınıf, tarih karşısında gericileşmiş ve objektif olarak yıkılına sürecine girmiştir. Bu sınıfın iktidarını yıkıp, proletarya diktatörlüğünü kurmak artık tarihsel olarak olanaklı hale geldiği oranda, biz düşmanı stratejik olarak küçümseriz. Elbette bu ikisini, yani tarihsel olarak olanaklı olanla somut siyasal durumu birbirine karıştırmadan. Siyasal olarak ya da taktik planda düşmanı her küçümsemenin devrim mücadelesine ağır bir faturası olmuştur, olacaktır, bunu asla unutmamalıyız.

Düşmanı taktik olarak önemseyip ciddiye almanın ötesinde, düşmanı tanımak, çalışma yöntemleri ve tekniklerini öğrenmek de gerekiyor. Burjuvazi bir yandan kendi biriktirdiği deneyimler, öte yandan emperyalist ülke istihbaratlarının (özellikle CİA) deneyimlerinden yararlanarak devrimci örgüt ve partilere karşı sürekli yeni yöntemler geliştirmektedir. Bu yöntemleri tanıyabildiğimiz ölçüde, devrim davasına verdirecekleri kayıpları da azaltabiliriz.

Parti tüzüğünün belirlediği ilkelere uygun bir yaşam

Partimizin tüzüğü bize ilkeli, kurallı yaşamın genel çerçevesini çizmektedir ve bu tüzük, partinin her kademesindeki bütün kadrolarını bağlamaktadır. Bu ilkeler, parti kadroları kendi yaşamlarında somutlayabildikleri oranda, parti çeperindeki kitle ilişkileri ve sempatizanlara örnek olabilecek ve bu güçler tarafından benimsenebilecektir. Bu düzeyi yakalayabildiğimiz aşamada, örgütsel güvenlik konusunda da önemli bir aşama kat etmiş olacağız.

Düşman takip, örgüte sızma, gözaltına aldığı devrimcilere işkence uygulayarak belirli sonuçlara ulaşmaya çalışır. Bunlardan en çok sonuca ulaştıranı takip olmaktadır. Bu da takip kontrollerinin ne kadar önemli olduğuna işaret etmektedir. Her parti militanı takip kontrollerine titizlikle önem vermeli, eve giriş çıkışlarında, randevulara gidiş dönüşlerde, kitle örgütleri ziyaretleri sonrasında vb., takip kontrollerini ihmal etmemelidir. Bu kontroller bir refleks haline gelmelidir. Aksi durumda takip edilip edilmediğini fark etmekte geç kalabilir ve bu gecikme siyasi polisin başka yoldaşlara ulaşmasına imkan tanır.

Polisin devrimci örgüt ve partilere ajan sızdırma ya da zayıf unsurları ajanlaştırma yöntemini kullandığı bilinmektedir. Bu yöntemle belli başarılar sağladığı örnekler dünyada ve Türkiye'de az değildir. Bu noktada devrimci ilkeli yaşam, samimiyet ve partiye karşı açıklık, hayati bir önem taşımaktadır. Bu yaşam tarzını oturtabildiğimiz yerde, içimizdeki yabancı unsurların kendilerini uzun süre koruması mümkün değildir. Rolünü ne kadar ustaca yaparsa yapsın, ilkeli ve samimi bir ortamda kendini ele verecektir. Kuralların ihlal edildiği, bunun yaygın ve olağan hale geldiği bir durumda ise, polis ajanlarının kendilerini bu laçka ortamda başarıyla gizleyebildikleri ve bu sayede devrim davasına ciddi zararlara verdikleri, sayısız örnekler üzerinden görülmüştür. Karşımızdaki düşmanın kalleş ve sinsi olduğunu hesaba katarsak, bu alandaki ihmallerin nelere yol açacağını tahmin etmek güç değildir.

Tam bu alanda iç illegalitenin önemi karşımıza çıkıyor. İç illegalite kurallarını titizlikle uygulanmak zorundayız. Hiç kimse kendisine gerekli olandan fazlasını bilmemeli, kendisini ilgilendirmeyen bir bilgiye

ulaşamamalıdır parti yaşamında. Bunun yoldaşlara güvenmemekle bir ilgisi yoktur. Bu tamamen kurallı örgütsel yaşamın gereği olan bir durum ve uygulamadır.

Dolayısıyla, yineliyoruz, hiçbir partili bilmesi gerekenden daha fazlasına ulaşmaya çalışmamalı. Hiçbir partili de başka yoldaşlara bilmesi gerekenden fazlasını açıklamamalı. Bu bilinç açıklığına rağmen, birilerinin daha çok bilgiye ulaşma çabası doğal olarak şüphe uyandıracaktır, uyandırmalıdır da. Bunu bir ayrıntı ya da masum bir zaaf gibi görmek, bu yoldaşı zaten tanıyoruz, onun için şüphelenmeye gerek yoktur tutumuyla geçiştirmek, parti kurallarını ve dolayısıyla çıkarlarını çiğnemek, partiyi savunma refleksini yitirmektir.

Lenin'in en güvendiği kişilerden birinin, tam da MK üyeliği düzeyine kadar yükselmiş ünlü ajan provokatör L. Malinovski olduğunu unutmamak gerekir. Lenin gibi deneyimli bir devrimcinin bu yanılgısı, soyut bir güvenin kendi başına bir şey ifade etmediğini, parti güvenliğini sağlamak için illegalitenin kurallarına kesin bir biçimde uymak gerektiğini göstermektedir. Bolşevik partisi tam da bu alanda gerekli dikkat ve özeni gösterdiği içindir ki, saflarına sızan ve MK üyeliğine kadar yükselebilen polis ajanlarına rağmen ayakta kalmayı ve devrimi zafere ulaştırmayı başarabilmiştir.

Sınıfın siyasi temsilcisi olmanın yüklediği sorumluluk

Parti programımızın açıklıkla ve altını çizerek belirlediği gibi, işçi sınıfı kapitalist toplumun tek tutarlı devrimci sınıfıdır. Dolayısıyla işçi sınıfının siyasal temsilcisi olarak partimizin ve parti güçlerinin düşman karşısındaki tutumları, bu sınıfsal iddiaya uygun olmak zorundadır. Bu alanda devrimci demokrat akımların belli bir birikimi olmakla beraber, komünistlerin bu sığ birikimle yetinmeleri düşünülemez. Bu birikime sahip çıkarak, bu birikimden yararlanarak, ama aynı zamanda bu düzeyi ileri düzeyde aşarak, komünistler kendi sınıfsal konumlarına uygun değerler sistemini yaratmak durumundadırlar. Kaldı ki bu alanda küçümsenemeyecek bir birikime şimdiden ulaşmış durumdayız.

İllegalite sorununu temelde siyasal bir sorun olarak kavramak; ama güncel olarak önümüzde duran sorunun yine de illegalitenin gereklerine ve gizlilik kurallarına riayet etmek olduğunu unutmamak; partiye tüzük ilkelerine uygun bir yaşamı egemen kılmak ve kendi sınıfsal konumunun bilincinde olarak hareket etmek; ve nihayet önlenemeyen saldırıların ardından poliste ve işkencede sarsılmaz bir direniş sergilemek, bir bütünün birbirini tamamlayan parçalarıdır.

Sınıf savaşında proletaryayı temsil eden bir partinin, kurallı, ilkeli yaşama ve gizlilik konusundaki titizliğine rağmen, kimi zaman düşman saldırılarına maruz kalması kaçınılmazdır. Kurallar, bu türden saldırıları asgariye indirmek ve etkilerini sınırlamak olanağı vermektedir. Bu gerçeğin farkında olan komünistler, düşmanı kendi ininde yenmek, direnişçi komünist kimliği ve partinin onurunu düşman karşısında yükseklerde tutmak konusunda tok bir iddiaya sahiptirler. Zira parti, düşman karşısında devrimci direnişi, partinin çıkarlarını tam olarak korumayı ve parti üyeliği onurunu ayakta tutmayı, bir tüzük maddesi olarak da formüle etmiştir. Öylesine ki, tüzüğümüzün ilgili maddesi, poliste zayıflık gösteren üyenin üyeliği, hiçbir savunma ve değerlendirme işlemi gerektirmeksizin, otomatik olarak düşer demektedir. (V. bölüm, 26. madde: *"Poliste çözülenlerin parti üyeliği kendiliğinden düşer."*)

İllegalite sorununu temelde siyasal bir sorun olarak kavramak; ama güncel olarak önümüzde duran sorunun yine de illegalitenin gereklerine ve gizlilik kurallarına riayet etmek olduğunu unutmamak; partiye tüzük ilkelerine uygun bir yaşamı egemen kılmak ve kendi sınıfsal konumunun bilincinde olarak hareket etmek; ve nihayet önlenemeyen saldırıların ardından poliste ve işkencede sarsılmaz bir direniş sergilemek, bir bütünün birbirini tamamlayan parçalarıdır.

Bu bilinçle yoğrulmuş çelikten komünist bir iradeyi ise hiçbir güç bükemez.

Politik çalışmada düşünsel ve pratik yoğunlaşma

T. Ümit

Güçlü bir politik önderlik düzeyi sergileyebilmek için, bu hedef doğrultusunda kilitlenerek, düşünsel ve pratik bir yoğunlaşma çabası gösterebilmeliyiz. Her türlü dağınıklığın, amatörlüğün, verimsizliğin ve kendiliğindenciliğin aşılmasının tek yolu budur. Düşünsel yoğunlaşmayla kastedilen; bir devrimcinin, yaşamından başlayarak siyasal faaliyetin sorunlarına, sınıf hareketinden devrimin sorunlarına kadar her alanda kafa yorması, pratik yoğunlaşmayla da bu sorunlara dönüştürücü bir kuvvet uygulaması ve planlı, disiplinli bir yaşamı örgütlenmesidir.

Böyle bir yoğunlaşma çabasının düzeyi, günlük yaşantımızın ve pratiğimizin ortaya koyduğu somut verilerle belli olur. Ne oranda yazı yazıyoruz? (Ki içlerinde en kritik olanlardan bir tanesidir.) Siyasal gündem üzerine tartışıyor muyuz? Yayınlarımızı ne kadar bir sürede ve nasıl okuyoruz? Çalışma alanımızın sorunlarına veya Parti faaliyetlerinin herhangi bir sorununa dönük tartışmaları ne düzeyde yapıyoruz? Teorik birikimimizi artırmak için eğitim çalışması yapıyor muyuz? vb. sorulara verdiğimiz yanıtlar da, bizim düşünsel ve pratik yoğunluk düzeyimizi verir. Aynı şekilde, bir devrimcinin yaşamının her alanını ve anını örgütleyebilmede gösterdiği başarı ve yoğunlaşma düzeyi belli olur. Ev içindeki yaşamında, çalıştığı fabrika ya da işyerinde, okuduğu okulda, geçirdiği zaman ve ilişkilerde de gösterir kendini.

Örneğin, çok ufak bir ayrıntı olarak gözüken, aslında hiç de öyle olmayan evlerin derli toplu ve temiz tutulması konusu sanıldığından da önemlidir. Zira evlerin dağınıklığı, aslında yaşamda süren dağınıklığın, zamanı ve çalışmayı planlayıp örgütleyememenin bir dışa vurumudur. Oysa biz sınıf devrimcileri açısından, evlerimizin sadece barınma ihtiyacımızı karşıladığımız yerler olmadığı bir gerçektir. Evlerimiz aynı zamanda kalelerimizdir bizim için. Burada geçirilen her an, devrimci faaliyetin yeniden üretilmesine hizmet etmelidir. Bu doğrultuda evlerimizin düzenliliği de bu amaca uygun olmalıdır.

Ayrıca konunun örgütsel güvenlik yanını, kitle içerisinde erime sorununu kesen yanları da var. Yaşamını örgütlemeyi asgari düzeyde de olsa başarabilmiş bir devrimci için konunun önemi açıktır. En basitinden çalıştığımız fabrikalarda da gördüğümüz gibi, yaptığı işin düzgünlüğü ve iyi olmasıyla (bunun için yapılan işe yoğun bir emek harcamak gerekir) sevip sayılan işçilerin kullandıkları aletlerin derli toplu olmasına, makinelerin temiz olmasına gösterdiği titizlik bir yanıyla buna benzer.

Nasıl ki en küçük imkanı bile siyasal faaliyetimizin gelişmesine hizmet etmesi için değerlendirebilmeyi sağlatan şey yoğunlaşmış bir bilinçse, aynı şekilde, günlük yaşamımızın çok sıradan işlerini de belirleyen şeyin kendisi düşünsel yoğunlaşmadır. Bu öyle zengin bir alanı kapsar ki; örneğin yoğunlaşamadığımız oranda, zamanımızı düzensiz ve çok uyuyarak geçirebiliriz. Bu da yaşamımızın disipline edilmesini kırar ve en kıymetli şey olan zamanın harcanmasına neden olur. Ya da aldığımız gıda maddelerinin israf edilmesi, eşyalarımızı kullanırken daha uzun süreli kullanabilmek için gerekli özenin gösterilmemesi, yine aynı nedenledir. Zira daha derin düşündüğümüzde, bu noktada gösterdiğimiz her dikkatli ve özenli çaba, diğer taraftan partinin maddi imkanına verilmiş bir destek, politik faaliyetin imkanlarının artması anlamına gelecektir. Örnekler çoğaltılabilir.

Örgütlü mücadeleye katılmış bir devrimcinin, bir sınıf devrimcisinin sıradan işleri olamaz. Onun öncelikli ve sıradan işini belirleyen şey, tartışmasız olarak devrimin sorunları ve çıkarları eksenli olabilmelidir. Bu yönde verilecek bir çaba, sınıf devrimcilerinin kendilerini örgütleyebilmesinin ve düşünsel yoğunlaşmanın karşılığı olacaktır.

Ara sıra boş vakitlerimizi şu veya bu

şekilde değerlendirmeliyiz diyoruz. Ya da kelimenin gerçek anlamıyla boş geçirdiğimiz vakitler oluyor. Oysa boş vakit demekle kastedilen, acil yapılması gereken işlerden sonra geriye kalan zaman dilimidir. Bu zaman diliminde (bir takım işleri yapmayışımızın gerekçesi olarak zaman sorununu öne sürdüğümüze göre) muhakkak yapılacak işler vardır. En basitinden, okuyamadığımız bir kitabı okumak gibi.

Kafamızda sürekli siyasal faaliyetin sorunlarına kitlenir, gündemimizi bu eksende oluşturabilirsek, sorun zaman ayıramamaktan çıkar ve zamanımı daha iyi nasıl kullanabilirim sorusuna dönüşür. Bunu başaramadığımız oranda, kafamızda farklı gündemler belirmeye başlar. Çalışmanın pratiğe yansıması da, dağınıklık, amatörlük ve dar pratikçilik şeklinde olur. Üretkenlik ise, yoğunlaşma çabası içerisinde harcanan emekle oluşur. "Ne yapmalı?", "nasıl yapmalı?" sorularını yaşamımızın her alanında tekrarladığımız ve zihnimizde canlı tutabildiğimiz oranda, üretken bir faaliyet içerisine girebiliriz. Bu soruları herşeyden önce, kendi yaşamımızı disipline edebilme ve örgütleme noktasında kullanabilmeliyiz.

Böyle bir yoğunlaşma süreci, bir bütünlük arz edeceğinden, sağlam bir devrimci iç yaşamın kurulabilmesine, siyasal faaliyetin düzeyinde niteliksel bir sıçrama da eşlik eder. Sonuçta bir paralellik içinde birbirini besler. Örneğin, devrimci iç yaşamı örgütleme noktasında ciddi zayıflıklar olmasına rağmen (bununla dar anlamıyla kitle çalışmasını kastediyoruz), başarılı bir düzey sergilenemez mi? Elbette çeşitli imkanlar üzerinden bir takım ilişkiler yakalanarak bunlar üzerinden yürüyen bir çalışma olabilir. (Görünürde ne kadar güçlü olursa olsun zayıflığı ortadadır.) Ancak başarılı bir siyasal faaliyetten, sadece bir takım ilişkiler yakalayıp bunlar üzerinde dönen bir çalışma değil de, çalışma alanının sorunlarına, ihtiyaçlarına yanıt verebilen, kitlelerin devrimci eylemini parti faaliyetiyle bir bütünlük içerisinde örgütleyebilen bir çalışma tarzı ve buna uygun düşen bir politik önderlik düzeyinin sergilenmesi anlaşılıyorsa, bu düzeyin az-çok yakalandığı bir yerde, devrimci iç yaşamı örgütleme noktasında başarısız kalınabileceğini söylemek pek gerçekçi olmaz. Soluksuz değil de kalıcı bir nicel gelişim, böyle bir nitel gelişime bağlıdır.

Aynı şekilde, üretkenlik bir yoğunlaşma sonucunda oluştuğuna göre, inisiyatifli çalışmanın temelinde de bu yoğunlaşma yatmaktadır. Parti politikalarının, dönemsel taktiklerimizin ve programımızın taleplerinin kitlelere mal edilmesi ve onlar nezdinde karşılık bulması kendiliğinden veya sihirli değnekle olmayacağına göre, bunun başarılması, diğer etkenlerin yanısıra, asıl olarak kadroların harcadığı emeğe bağlı olacaktır.

Farklı bir alandan, mesela örgütsel güvenlik alanından da örnek verilebilir. Konunun önemi ve içeriği hakkında genel perspektifler verilir ve buna uygun bir yaşamın kurulması öncelikle sağlanır. Örgütsel güvenliğin sadece bir alanı olan polise karşı devrimci uyanıklık gösterebilme noktasında yaşamımızda bir takım pratik önlemler almanın, bazı kurallar uygulamanın ve yeni yöntemler bulup geliştirmenin tek yolu kafa yormaktır.

Düşünsel ve pratik yoğunlaşma her yoldaşta farklı düzeyde yaşanabilir. Önemli olan burada kollektifi en ileri düzeyde örgütleyebilmek ve bu düzeyi kollektifi oluşturan bireyler şahsında da var edebilmektir. Eğer bu başarılamazsa, kollektifin başarısızlığı bir yana, kısır tartışmalar içerisinde boğulmak kaçınılmaz olur. Özellikle çalışmaların sıfırdan başladığı alanlar veya bölgeler sözkonusu olduğunda, bu sorunun yakıcılığı daha da öne çıkar.

Kollektifin bir uyum içerisinde, siyasal faaliyetin sorunlarıyla uğraşan tarzda hareket etmesini sağlayabilmek, herşeyden önce kollektif üyelerinin bireysel yoğunlaşma çabasıyla olanaklıdır. Burada bir sorun yaşanmadığı ölçüde, diğer güçlüklerin aşılması yalnızca bir süreç sorunudur. Bireylerin kollektife karşı sorumluluğu buyken, kollektifin de bireylere karşı sorumluluğu, bireylerin örgütsel, siyasal ve teorik düzeyini yükseltme çabasına yardım etmek, yol göstermek, müdahalede ve denetimde bulunmaktır. Üyelerde yaşanan her başarısızlığın kollektifi ne oranda etkilediğinden bağımsız olarak, aslında bu kollektifin başarısızlığıdır, böyle kabul

edilmelidir. Çünkü bu durumda tüm üyelerin enerji, yetenek ve inisiyatifi üzerinden yükselen bir kollektif emekten ziyade, öne çıkan bireylerin gösterebildiği çaba doğrultusunda ve diğerlerinin de onun peşinden sürüklenmesi şeklinde yürüyen bir çalışma ortaya çıkar.

Kollektifte politik gündemler, sınıf hareketinin sorunları, çalışma alanının sorunları ve hedefleri, devrimci yaşam konuları işlenip tartışılıyorsa, merkezi araçlarımızın, somutta da yayınlarımızın tartışılıp güçlendirilmesi için katkı sunulması planlanıyorsa, eğitim çalışmaları örgütleniyorsa, üyelerin örgütsel, siyasal ve teorik gelişimlerinin önü açılmış olur. Aynı şekilde alınan kararların hayata geçirilmesi, bunların uygulanması noktasındaki zayıflıklar, zorlanmalar izlenip, yerinde müdahale edilirse, kollektif bir denetimin önü açılmış, bireysel çabalar kollektifleştirilmiş olur. Ancak böyle bir ilişki içerisinde kollektif politik önderlik misyonunun hakkını veren bir düzeye ulaşabilir.

"Düşünen ve savaşan kadrolar" geleneği

Partili kadrolar her alanda donanımlı olmak zorunluluğuyla karşı karşıyadır. Bu ise, disiplinli bir çalışma ile mümkündür. Partili kadrolar olarak kitle önünde söylediğimiz her kelimenin karşılığını çok iyi bilmek zorundayız. Bizler kitlelere, onları hayal dünyasında gezdiren süslü laflar değil, bilimsel geçerlilikleri olan sözler söylemek durumundayız.

Küçük-burjuva devrimcileri genelde kitlenin durumuna göre davranan ve nabza göre şerbet veren bir tutum içindedirler. Bu onların kolay ilişki kurmasını sağladığı için, bunu artık örgütlenme modeli haline getirmişlerdir. Bu insanlar konuştukları kelimenin anlamından çok karşısındaki insanın durumunu göz önüne alır, hatta kendi ideolojisine zıt olan düşünceleri bile savunabilirler. Tabii ki bu örgütlenme tarzı kendi içinde birçok zaafiyeti taşır.

Örneğin, yıllardır küçük-burjuva kesim, 12 Eylül darbesi olmasaydı devrimin olacağını ve 12 Eylül'ün devrimin önünü kesmek için yapıldığını iddia ederler. Gerçekte bu demagoji olsa da, devrimin o dönemde ülke gündemine yerleştiğini ve artık gün sayıldığını doğru kabul edelim. Bir sabah askerin ülke yönetime el koyarak devrimin önünü kestiğini düşünelim. Peki sizde devrim yapabilecek bir güç vardı da neden hemen teslim oldunuz? Devrimi meclise karşı mı yapacaktınız? Orduyu, polisi nasıl ezip saf dışı bırakacaktınız? Devrim kağıt üzerinde veya birkaç silahlı insanın dağda savaşmasıyla gelmez? İşte bu küçük-burjuva çevreler hala aynı perspektiften bakıyorlar olaylara ve insanlara?

Çok uzağa gitmeye gerek yok. Kürt hareketinin yükseldiği dönemde yayınlanan sol dergileri açtığımızda, yine bu ülkede yarın devrim olacakmış gibi bir hisse kapılıyordu kitleler ve bu da insanları zaafiyete itiyordu.

Biz komünistler Ölüm Orucuna başlama aşamasında birçok küçük-burjuva kesimde şunu gördük. "Hücre saldırısını dışarıdaki güçler karşılar. Bırakalım buna karşı onlar mücadele etsin. Bizler hücrelere konulduğumuzda mücadeleye başlarız" diyorlardı böyleleri. Sanki dışarıdaki kitlelerin kendi sorunları için mücadele etme yeteneği varmış ve yapılan tüm saldırılara yanıt verip bu saldırıları geri püskürtüyorlarmış gibi, bir de hücre saldırısını onların sırtına yüklemeye çalıştılar. Bu popülist ve kuyrukçu küçük-burjuva bir mantıktır. Bilimsel ve pratik gerçeklerle bağdaşmaz.

Biz komünistler verdiğimiz sözlerin hep arkasında olduk. Gerçekten de Türkiye'de iyi bir gelenek yarattık. Söylediğimiz her söz, popülizmden uzak, sosyalist kimliğin gerektirdiği ve örgütlenmenin ihtiyaç duyduğu niteliktedir. Hiçbir yerde sadece insanların hoşlarına gitsin diye söz söylemedik. Söylememek zorundayız. Bunu sağlayabilmek ise "düşünen ve savaşan kadrolar" geleneğini yaratmakla mümkündür. Bunu yaratmak acil görevlerimizden biridir. Onun için kadro ve sempatizan yoldaşlarımız sürekli araştırmalı, okumalı ve birikimlerini pratiğe aktarmak için uğraşmalıdırlar.

T. Yıldız

Partimizin tüzüğü üzerine/9

Parti hücresi

(III. Bölüm/9. madde)

H. Fırat

"Partinin Temel Organları" başlıklı III. Bölümün son maddesi (9. madde), partinin temel örgütsel birimi olan "Hücre" üzerine:

"9) Hücre:

"a) Hücre partinin temel örgütsel birimidir. Fabrika ve işletmeler başta olmak üzere parti çalışmasının gerektirdiği tüm öteki birim, kurum ve alanlarda oluşturulur.

"b) Hücre bir üst organ tarafından en az üç en fazla yedi üye ve aday üyeden oluşturulur. Hücre kendi sekreterini kendisi seçer. Aday üyeler hücre sekreteri olamazlar.

"c) Hücre partinin işçi sınıfı ve emekçilerle bağını kuran temel örgütsel birimdir. Bulunduğu birim ya da alanda partinin işçilere ve emekçilere yönelik çalışmasını yürütmekle yükümlüdür. Parti çizgisini, karar ve direktiflerini uygulamak; kitleleri parti çizgisine ve devrim mücadelesine kazanmak için sistematik bir propaganda, ajitasyon ve örgütleme faaliyeti yürütmek, bunun araçlarını ve olanaklarını yaratmak, parti hücresinin temel görevidir.

"e) Hücreler kendi faaliyetleri ile ilgili olarak her ay bağlı bulundukları yönetici organa yazılı rapor vermekle yükümlüdürler. Bu raporların bir örneği geciktirilmeksizin MK'ya da iletilir."

Hücre: Partinin temel örgütsel birimi

"Hücre partinin temel örgütsel birimidir", bu hücreye ilişkin temel tanımdır. Hücre partinin en alt örgütsel birimidir, bu anlamda da tabanı ve temelidir. Hücrenin daha altında parti örgütü yoktur, olamaz. Hücre partinin örgütsel sınırıdır; buradan ötesi partinin dışıdır, çalışma komitesi ya da grubu türünden partinin en yakın çeper örgütlerinin başladığı alandır.

Partinin temel amacı ve misyonu kitlelere ulaşmak, onlarla güçlü bağlar kurmak, onlara güven vermek, kucaklamak ve mücadele içerisinde seferber etmektir. Bu ise ancak, esas olarak üretim ve hizmet alanlarında konumlanan/yaratılan örgütsel parti birimleriyle, yani hücrelerle, en iyi, amaca en uygun biçimde başarılabilir. Hücre bunu sağlayan temel örgütsel birim olduğundan dolayıdır ki parti örgütlenmesi ve çalışmasının temelidir.

Hücre, partinin kitlelere fizik anlamda dolaysız olarak ulaşabildiği, onlarla doğrudan temasa geçebildiği biricik örgütsel birimdir. Partinin tüm öteki örgütleri, partideki örgütsel hiyararşiyi oluşturur. Onlar temelde yönetici örgütlerdir; kitlelere ulaşmanın dayanağı olan güç ve olanakları planlayıp yöneten, partinin taktiği ve çalışma planı çerçevesinde bunları seferber eden, partinin yerel ya da (MK sözkonusu olduğunda) genel çalışmasını çekip çeviren üst örgütlerdir. Parti tüzüğünde tanımlanan temel organlar/örgütler içerisinde yalnızca parti hücresi kitlelerle dolaysız ilişki alanını ve konumunu ifade eder.

"Fabrika ve işletmeler başta olmak üzere..."

Tüzüğümüz partinin temelini oluşturan bu örgütsel birimin kurulabileceği alanları tanımlarken, *"fabrika ve işletmeler başta olmak üzere"* diye söze başlıyor. Bu partinin devrimci siyasal mücadele anlayışından çıkan temel bir sonuçtur. Partimiz işçi sınıfının devrimci partisidir; işçi sınıfını temel almakla kalmaz, onun en iyi, amaca en uygun biçimde ancak üretim birimleri üzerinden, fabrika ve işletmeler üzerinden kucaklanabileceği gerçeğinden hareket eder.

İşçi sınıfının gücü ve mücadele yeteneği, tümüyle üretim içindeki yerinden gelir.

İşçilerin birleşme ve mücadele kapasiteleri, örgütlenme ve mücadele disiplini yeteneği, üretim birimleri, fabrika ve işletmeler üzerinden ortaya çıkar. Bu nedenle sınıfın devrimci partisi işçi kitlelerini bu temel üzerinden kucaklama yoluna gitmelidir ve bu temel amaç çerçevesinde parti örgütlenmesinin temeli olan hücreyi de, öncelikle ve esas olarak burada, üretim ve hizmet birimlerinde, fabrika ve işletmelerde örgütlemelidir.

Artı, *"parti çalışmasının gerektirdiği tüm öteki birim, kurum ve alanlarda oluşturulur"* diye devam ediyor ilgili hüküm. Bir mahallede, okulda ya da askeri kışlada da parti hücresi kurabilirsiniz, sözkonusu alan ya da birimde parti çalışması yürütmek üzere. İşçi sınıfının temel alınması ilkesine bağlı olarak fabrika ve işletmeler başta olmak üzere, parti çalışmasının gerektirdiği her alan ya da birimde parti hücresi örgütlenebilir, örgütlenmelidir de.

Bu sorun parti tüzüğümüzün 12. maddesinde ayrıca, ilkesel bir çerçeve olarak, ortaya konulmaktadır. *"Türkiye Komünist İşçi Partisi, üretim ve bölge esasına göre örgütlenir"* ifadesiyle başlayan sözkonusu madde, şu hükümle devam etmektedir: *"Partinin temel örgütleri fabrika, işletme ve hizmet kurumları esasına göre kurulan hücrelerdir."* (IV. Bölüm). Bunun üzerinde daha sonra ayrıca durulacak, aradaki bağlantı nedeniyle, burada geçerken hatırlatmış oluyorum.

Parti kitlelere dolaysız olarak hücreler üzerinden ulaşır

Partinin kitlelerle doğrudan yüzyüze kaldığı örgütsel düzey hücre örgütlenmesidir. Parti kitlelere dışardan ve genel planda, tüm ülke düzeyinden ya da yerel il düzeyinden de hitap eder. Ama bunun etkili bir biçimde kitlelere taşınması, gene hücrelerin faaliyeti üzerinden gerçekleşir. Bu olmaksızın partinin seslenişi kitleler için gerçekten yalnızca dışardan ve genel bir düzeyde kalır. Kendi başına etkili olmaz ve somut pratik karşılığını bulamaz, ya da gereğince bulamaz. Parti MK'sı doğrudan kitlelere seslenen popüler bildiriler ve çağrılar yayınlayabilir. Ama bunları kitlelere en etkili sonuçlar verecek biçimde taşımak da gerekir. Bunu ise ancak, kitlelerle dolaysız ilişki konumunda olan hücreler gerçekleştirebilir.

Bir parti, içinde bulunduğu örgütsel darlıktan dolayı, yani henüz birim hücrelerine sahip olmadığı için, bu işi başka biçimlerde gerçekleştirmek durumunda da kalabilir. Ama bu partinin örgütsel gelişme düzeyi ile ilgili özel ve geçici bir durum örneğidir. Meseleyi örgütsel gelişmenin sınırlılıkları içerisinde değil, fakat kitlelerle ilişkinin dolaysız örgütsel birimi olarak hücrelerine kavuşmuş bir parti üzerinden ele almak ve hızla bu gelişme düzeyine ulaşmak için çabalamak durumundayız.

Hücreler, kitlelerin bizzat içinde, üretim ve yaşam alanlarında, eğitim alanlarında, hizmet alanlarında, yani bizzat kitlelerin bulunduğu alanda kurulan örgütlerdir. Bundan dolayı sadece partinin tabanını oluşturmakla kalmazlar, temelini de oluştururlar. Eğer hücreleri yoksa, parti büyük ölçüde bir propaganda örgütüdür. Kitlelere elbetteki gene hitap eder, ama bu sınırlı kalır, gerekli etkiyi yaratmaz, kitleleri doğrudan kucaklamaz, onları dolayız olarak eyleme çekmeyi ise zaten başaramaz.

Parti tüzüğünde tanımlanan bütün öteki organlar politikayı saptamak, güçleri çekip çevirmek ve yönlendirmekle görevlidirler, bunu yaparlar, demiştim daha önce. Kitleleri etkileyip kazanacak, onlarla sağlam ve kalıcı bağlar kurabilecek, yeri ve zamanı geldiğinde harekete geçirecek olan ise taban örgütleri, yani parti hücreleridir. Fabrikada, işletmede, emekçilerin bulunduğu tüm öteki kurum ve alanlarda, kitlelere hücreler üzerinden ulaşabilir bir parti. Okulda öğrenci kitlesine, kamu kurumlarında kamu emekçilerine, bir hastahanede sağlık çalışanlarına, kışlada

erlere ilgili birimdeki parti hücreleriyle ulaşabilirsiniz. Hücrenin partinin temel örgütü olması gerçeği buradan gelir, bunu ifade eder.

Hücreler, kitlelerin bizzat içinde, üretim ve yaşam alanlarında, eğitim alanlarında, hizmet alanlarında, yani bizzat kitlelerin bulunduğu alanda kurulan örgütlerdir. Bundan dolayı sadece partinin tabanını oluşturmakla kalmazlar, temelini de oluştururlar. Eğer hücreleri yoksa, parti büyük ölçüde bir propaganda örgütüdür. Kitlelere elbetteki gene hitap eder, ama bu sınırlı kalır, gerekli etkiyi yaratmaz, kitleleri doğrudan kucaklamaz, onları dolayız olarak eyleme çekmeyi ise zaten başaramaz. Bildirileriniz kitlelere bir biçimde gene ulaşır, ama oluşacak etkiyi devşirecek kollara sahip değilseniz, bu kalıcı bir sonuç yaratmaz. Kollar ise taban örgütleri, yani hücrelerdir. Hücre öncesi örgütler olarak çalışma gruplarıdır, çalışma komiteleridir, öteki sempatizan çeper örgütleridir.

Parti örgütsel temelini hücrelerde bulur

Bu açıdan, hücre tabanına oturmamış bir parti, henüz kendi örgütsel temelini bulamamış demektir. Ve yerel bir alanda partinin gelişip güçlenmesi de, temelde hücrelerin çoğalıp yaygınlaşmasından başka bir şey değildir. İstanbul'da bin tane hücre de kursanız, bir tek il komiteniz olur. İktidarda da olsanız, bir tek il komitesine dayanmak durumundasınız. Demek istiyorum ki parti örgütü yönetici organlar üzerinden büyümez. Ama bir büyük sanayi kentinde pekala binlerce hücreniz olabilir.

Gelişip güçlendikçe, hücreleri daha rahat kucaklayabilmek için alt komiteler çoğaltılabilir, ama bunun da bir sınırı var. Bu sınırın ötesindeki yönetici komiteler, fabrika komiteleri olarak çıkarlar, ki bunu bir tür yönetici hücre olarak da düşünebilirsiniz. Bir fabrikada üyelerinizin sayısı çoğalabilir, bunlar farklı bölümlere dağılmış durumdadır, bu durumda bölümlere göre hücreler kurarsınız. Üst hücre anlamında fabrika komitesi, bütün o bölümlere göre oluşmuş hücreleri de çekip çevirir. Aslında fabrika komitesi de gerçekte sözkonusu temel üretim birimi üzerinden bir hücredir. Alt hücreleri de çekip çeviren bir organ olarak, kendine özgü bir yönetici komitedir.

Hücreniz ya da hücre öncesi örgütleriniz yoksa kitlelerle örgütlü bağlarınız yok demektir. Hücre öncesi örgütler dedim; çünkü fabrika hücresi, hele de mücadelenin durgun dönemlerinde, kolay kurulamayabiliyor. İşçileri sempatizan militanlar olarak kazanacaksınız, eğiteceksiniz, güven vererek ve güven duyarak partiye alacaksınız ki, hücre örgütlenmesini gerçekleştirebilesiniz.

Ama hücre öncesi dönemde, henüz parti üyesi ya da aday üyesi olmadığı halde partiye yakınlık duyan ve kendince parti görevlerini üstlenen militanlarınız olur. Bunları tam da hücre örgütlenmesine bir hazırlık, bir ön aşama olarak çalışma komitesi, parti çalışma grubu, sempatizan eğitim grupları, vb. biçimler içerisinde örgütler ve belli bir disiplin içinde bulundukları fabrikada çalışmaya yöneltirsiniz. Ve zaten kitlelere yönelik başarılı çalışmayı bir parçayı yapmayı başardığınız ölçüde, o çalışma grupları, komitler de adım adım hücre düzeyine doğru gelişmeye başlar. Çalışmanız olumlu bir çizgide ilerledikçe, çalışmayı yürüten insanlar da kendilerini bulmaya, partiye daha çok yakınlaşmaya, giderek partiye katılma istek ve iradesi ortaya koymaya başlarlar. Başarılı bir gelişme çizgisi izlemek koşuluyla bu sürecin toplamı, çalışma grubunuzun parti hücresine doğru evrilmesinden, giderek ona dönüşmesinden başka bir şey değildir.

Hücrelerin oluşumu ve iç yaşamı

Hücreye ilişkin 9. maddenin b bendi, hücrelerin kendi iç yaşamına ilişkin bazı hükümler içermektedir:

"b) Hücre bir üst organ tarafından en az üç en fazla yedi üye ve aday üyeden oluşturulur. Hücre kendi sekreterini kendisi seçer. Aday üyeler hücre sekreteri olamazlar."

Buradaki ilk hüküm hücrelerin

kuruluşuna ilişkindir. Hücre üye ve aday üyelerin birlikte yer alabilecekleri tek parti örgütüdür. Tüm öteki parti organları yönetici komite konumunda bulundukları için, yalnızca parti üyelerinden oluşabilirler. Doğal olarak, örgütsel gelişme sürecinin ortaya çıkardığı özel ve geçici oluşumlar, burada kural dışı, adı üzerinde geçici durumlar, uygulamalardır.

Bir hücre bulunduğu alandaki üst parti komitesi tarafından örgütlenir, yetkilendirilir ve yönetilip denetlenir. Kuşkusuz bir birim ya da alanda hücrenin kurulabilmesi için öncelikle hücreyi oluşturacak bireylerin partiye aday üye ya da üye olarak alınmış olması gerekir. Buna yetkili yönetici organlarımız ise tüzüğümüzde tanımlanmıştır. *"Bir üst organ"*ın hücre kurma yetkisinin çerçevesini de tabii ki bununla bağlantılı olarak düşünmek gerekir.

Parti hücresinde yer alacak üye ve aday üye sayısına getirilen alt sınır, kollektif bir çalışmanın asgari sınırıdır; üçten az kişiyle herhangi bir kollektif örgüt birimi zaten olamaz. Üst sınırın yedi olarak benimsenmesi ise, tümüyle illegalitenin, gizli çalışma güçlüklerinin getirdiği bir sayısal sınırlanmadır. Böyle bir zorunluluk olmasaydı, böyle bir üst sınıra da doğal olarak gerek kalmazdı.

Hücrenin sekreterinin bizzat hücre tarafından seçilmesi kuralı, örgütsel demokrasinin bir gereği olarak benimsenmiştir. Tüm öteki organlar için de geçerli olan bu kural, partimizin iç örgütsel demokrasiyi önemsemesinin bir göstergesidir. Buna getirilen "*Aday üyeler hücre sekreteri olamazlar.*" sınırlaması, parti tüzüğümüzün parti üyeliği ve aday üyeliğine ayrılmış hükümlerinden kendiliğinden çıkan bir sonuçtur. Bu hükümlere göre, parti aday üyeleri, seçme seçilme ve yönetici komitelere üye olma hakkından yoksundurlar. Burada, hücre düzeyinde, kendi organları olan hücrenin sekreterini seçme hakkına sahiptirler, fakat bu göreve seçilemezler. Bunu, bir hücrede yalnızca bir parti üyesi varsa, bu üyenin seçimsiz olarak doğrudan hücre sekreterliğini üstlenmesi olarak da anlayabiliriz.

Parti hücresinin görev ve sorumlulukları

"c) Hücre partinin işçi sınıfı ve emekçilerle bağını kuran temel örgütsel birimdir. Bulunduğu birim ya da alanda partinin işçilere ve emekçilere yönelik çalışmasını yürütmekle yükümlüdür. Parti çizgisini, karar ve direktiflerini uygulamak; kitleleri parti çizgisine ve devrim mücadelesine kazanmak için sistematik bir propaganda, ajitasyon ve örgütleme faaliyeti yürütmek, bunun araçlarını ve olanaklarını yaratmak, parti hücresinin temel görevidir."

Burada parti hücresinin görev ve misyonu tanımlanmaktadır; buna ilk şıktaki tanımlar ele alınırken de bir ölçüde değinilmiş oldu. Hücrenin partinin kitlelerle dolaysız ilişki alanındaki temel örgütsel birimi olması tanımı, burada, c şıkkında tanımlanan görevlere, zaten kendiliğinden ışık tutuyor.

Bir parti hücresi partinin kitlelerle bağını geliştirmek çabası içerisinde değilse eğer, zaten bütün bir anlamını ve işlevini kaybediyor demektir. Hücre partinin kitlelerle bağ kurmasının temel birimi olduğuna göre, temel görev ve sorumluklarının bir gereği olarak, böyle bir çalışma içinde olacaktır. Bir fabrika hücresinin görevi, fabrikadaki işçi kitlesi ile adım adım bağlarını geliştirmek, işçileri partinin düşünce çizgisi ve dönemsel taktiği çerçevesinde etkilemek, zamanla onlaral örgütsel bağlarını geliştirmektir. Örneğin bir hastane hücresinin görevi hastanedeki sağlık emekçileriyle bütünleşmektir. Bir okul hücresinin görevi, bulunduğu alandaki öğrenci kitlesiyle birleşmeyi başarabilmektir. Bunun için parti çizgisi temelinde yaratıcı ve çok yönlü bir çalışma içinde olmak, buna uygun düşen bir propaganda-ajitasyon ve teşhir faaliyeti yürütmektir. Kısacası, hücre partinin politik etkisini kitlelere taşıyacak ve bu etkiyi parti için örgütleyecek temel örgütsel birim olmak durumundadır.

Yinelemek gerekir; bir parti ayağını yere basmak istiyorsa, örgütsel yapısını temele oturtmak istiyorsa, mümkün olan en çok fabrika, işletme ve alanda hücre

Bir parti ayağını yere basmak istiyorsa, örgütsel yapısını temele oturtmak istiyorsa, mümkün olan en çok fabrika, işletme ve alanda hücre örgütlenmesini geliştirmek zorundadır. Bir parti hücre örgütlenmesini geliştirme süreci içersinde kitlelerle bağlarını geliştirir; tersinden, kitlelerle bağı geliştiği ölçüde ise, bu birim ya da alanlarda hücreleşmesinin olanakları güçlenip olgunlaşır.

örgütlenmesini geliştirmek zorundadır. Bir parti hücre örgütlenmesini geliştirme süreci içersinde kitlelerle bağlarını geliştirir; tersinden, kitlelerle bağı geliştiği ölçüde ise, bu birim ya da alanlarda hücreleşmesinin olanakları güçlenip olgunlaşır.

Partinin birim çalışması yoksa, hücresi zaten olmaz. Parti çalışır, mücadele eder, mücadeleye yakınlık duyan insanları bir biçimde etkiler, saflarına çeşitli alanlardan sempatizan militanlar akar. Ama bunlar fabrika, işletme, hastahene, okul, kışla, emekçi mahallesi vb. alanlarda kurulacak temel örgütsel birimlerin dayanakları olamazsa eğer, bu çok anlamlı bir insan gücü akışı olmaz. Bir parti salt bu sınırlar içinde fazla başarılı olamaz, bu güçleri eğitip ilerletmek, örgütleyip hücreleştirmek zorundadır. Birimlerde ya da alanlarda örgütlü, dolayısıyla etkili bir parti çalışması, buna sıkı sıkıya bağlıdır.

Biz devrimci bir partiyiz, bir seçmen partisi değil. Örneğin karı-koca Ecevitlerin örgütleri yok, ama %20 oy alabiliyor partileri diyor bazı burjuva yazarlar. DSP'nin ortada ciddiye alınır bir parti örgütü ve buna dayalı bir faaliyet gerçekten yok. Ama Ecevit medya desteği ve genel bir propaganda ile yine de belirli bir parlamento desteği elde etmeyi başarabiliyor. Ama nihayetinde bu parlamenterizmdir, orada dört senede bir oy kullanıyorsunuz. Orada gerçek hayat yok, orada mücadele yok, orada kitleler yok, orada sosyal çatışma yok. Oyunu ver ve aradan çekil dört yıl boyunca, burjuva partilerinin kitlelerden istediği budur. Onlara oy veren kitlelerin parlamenter siyasal yaşam çerçevesinde yaptığı da dört yılda bir oy kullanmaktan ibaret bir politik tercihtir zaten. Bu bambaşka bir şey.

Devrimci parti ise, kitleleri organik olarak kucaklamak, gündelik olarak ve dolaysız bir biçimde etkilemek ve koşulları oluştukça, fırsatları denk düşdükçe, onları eyleme sürüklemek zorunda, durumundadır. Kitlelerle içiçe yaşayan ve çalışan hücreleriniz yoksa bunu yapamazsınız. Ve kitleler içinde, fabrika ve işletmelerde, sürekli ve sistemli bir çalışmanız yoksa hücreniz de olmaz, olamaz.

Çeper örgütlenmeler üzerinden hücre örgütlenmesine hazırlık

Birim çalışması; fabrika çalışması, işletme çalışması, okul çalışmasıdır, partinin kitleler içinde doğrudan yürüttüğü bir taban çalışmadır bu. Bir il komitesi değişik vesilelerle bildiriler çıkarıp, eldeki güçleri üzerinden bazı birimlere ve alanlara dağıtabilir. Bu bir devrimci propagandadır, partinizin adını, şiarlarını ve çağrılarını kitlelere şu veya bu ölçüde duyurur. Kitlelerin aklına partimizin adını, slogan ve çağrılarını düşürür. Ama bunun ötesinde bir etki ya da pratik sonuç yaratmaz kendi başına, kalıcı bir sonuç hiç yaratmaz. Partinin kitlelere etkili ve kalıcı izler yaratacak bir tarzda ulaşabilmesi için, iktisadi, sosyal, kültürel sorunları üzerinden sürekli olarak işçiler ve emekçilerle içiçe bir çalışma ve etkinlik içinde olması lazım. Bu türden bir çalışma ve etkinliğin verimine, bu çerçevede partinin fırsatları kullanma yeteneğine bağlı olarak, kitle bağları adım adım güçlenmeye başlar.

Siz bir fabrikaya bir kadronuzu sokarsınız, o yürütüğü çalışma ile bir süre sonra üç işçiyi etkilemeye başlar. Kadronuz bu üç işçiyle parça parça bir şeyler yapar. Bir süre sonra bu işçilerle örneğin bir çalışma grubu kurulur, böylece yapılan işler daha örgütlü biçimde yapılmaya başlar. Bu çalışma grubu belli bir çalışma düzeni oturtur, belli bir düzenle toplantılar yapar. Bu toplantılarda bir taraftan eğitim yapılır,

bir taraftan fabrikada ve sendikadaki durum ve gelişmeler değerlendirilir, bir şeyler yapmaya nereden başlanabileceği, mevcut durumda neler yapılabileceği tartışılır. Gelişmeler genelde ve fabrika yaşamında ortaya bir takım sorunlar çıkarır sürekli, bunların nasıl değerlendirileceği, mevcut koşullarda neler yapılabileceği, kendi doğallığı içinde, bu çalışma grubunun değişmez gündemi olur.

İşler bu çerçevede az çok düzgün yürüdüğü ölçüde, çalışma grubundaki sempatizan işçiler giderek kendilerini bulmaya, bir sorumluluk duygusu ve özgüven duymaya, örgütlü çalışmanın anlamını ve önemini daha somut kavramaya başlarlar. Tabii ki siz sürekli bir biçimde onları eğitmeye, gittikçe güçlenen bir ideolojik-politik bakışaçısı kazandırmaya, mücadele ve parti değerlerini onlara maletmeye çalışıyorsunuzdur, tüm bu süreç boyunca. Derken, bunlardan bir-ikisi partiye başvurur ya da siz onları buna teşvik edersiniz. Yavaş yavaş bir taraftan fabrika kitle çalışmanız, bir taraftan da bu çalışma grubu üzerinde parti hücreniz şekillenir.

Bunu şu nedenle önemle ifade etmiş oluyorum; parti hiçbir yerde hazır hücre bulamaz, hücre ancak bu türden bir ön çalışma ve hücre öncesi örgütlenme üzerinden adım adım inşa edilir. Hazır bir fabrika hücresi ancak örneğin üç parti üyesi ya da aday üyesi aynı fabrikaya girmeyi başarabilirse olur. Böyle bir durumda, hiçbir ön çalışma yürütmeden de, yani daha en baştan hücreniz olabilir. Ama bunun olduğu istisnai durumlarda bile, bu hücrenin fabrikada anlamlı bir çalışma zeminine kavuşması için ciddi bir çaba ve belli bir zamana ihtiyaç olur. Oysa eğitim ya da çalışma grubu üzerinden şekillenen bir hücreleşme sürecinde, çalışmanın gelişip güç ve etki kazanması ile hücrenin adım adım şekillenmesi, içiçe yaşanan tek bir organik süreç olarak ilerler.

Bu biraz da mücadelenin gidişine ve düzeyine bağlıdır. Devrimci yükseliş dönemlerinde sınıfın ileri öncü unsurları partinize belirgin bir biçimde yönelir, bu durumda onları hızla partiye alır ve fabrika parti organları kurarsınız. Ki zaten onlar mücadelenin önderleridir, ortam da uygundur, devrimci yükseliş vardır, güven duyarak rahat hareket edersiniz. Mücadelenin böyle hareketli devrimci evrelerinde elbette hızla hücreleşirsiniz. Hücreleşmede büyük patlamalar böyle dönemlerde elbette olağan bir gelişme haline gelir. O zaman, diyelim ki 3 bin kişilik fabrikada beş-on tane alt hücre çıkar. Ama durgun dönemlerde, diyelim ki bir yıllık istikrarlı bir çalışmayla, bir parti hücresi ya da içinde bir ya da iki üye ya da aday üyenin olduğu üç kişilik bir fabrika çalışma komitesi kurabilirsiniz. Çalışma grubu, işçi grubu olur bu, biraz esnek tutarsınız, bazen beş, bazen yedi kişi olur.

Fabrika temeline dayalı parti çalışması ve hücre

Fabrikaya dayalı, bu zemine oturmuş parti çalışması ve örgütlenmesi hayati önemdedir. İşçilere en etkili ve en dolaysız bir biçimde buradan hitap edebilirsiniz. İşçiler şu veya bu nedenle bir tür kendiliğinden hareketlendiğinde, onlarla en kolay, en etkili ve amaca en uygun biçimde buradan bulaşabilirisiniz.

Çarpıcı bir örnek: Metal işçisi iki sene önce, '98 Ekim'inde satış sözleşmesine karşı ayağa kalktı, ama kimse de buna etkili bir müdahale ve önderlikte bulunamadı. Fabrikalarda parti hücreleriniz ya da en azından parti çeper örgütleriniz yoksa, o ayağa kalkışa müdahale çerçevesinde hiçbir şey yapamıyorsunuz. En fazla dışarıdan bir bildiri yetiştiriyorsunuz, bunu bile zamanında yapamıyorsunuz, zira gelişmeler çok hızlı yaşanıyor ve aynı hızla da geride kalıyor. Ama siz işçilerin içindeyseniz, fabrikalarda bir ön çalışınanız varsa, kadro ve sempatizanlarınız yaşanan hareketliliğin doğrudan içinde ise eğer, bu durumda, hareket patladığı zaman siz zaten onun içinde ve eğer gerekli inisiyatifi gösterebiliyorsanız önündesiniz; patlamanın hemen önüne geçiyorsunuz, misyonunuz bu zaten, o gün sizin gününüz, kendi devrimci önderlik rolünüzü yerine getiriyorsunuz.

Bu nedenledir ki parti fabrika ve

işletmelerde önden soluklu, uzun vadeli bir çalışma yürütmeyi başarırsa, günü gelir böyle hayati önemde fırsatlar yakalar ve beklenmedik bir biçimde büyük bir güç, etki ve otorite kazanır. Her zaman böyle fırsatlar çıkıyor, her zaman şu veya bu işletmenin işçileri bir biçimde harekete geçiyorlar, yeter ki siz bunları değerlendirebilecek bir iç konumlanmaya ve ön çalışmaya sahip olun.

Hücre bu açıdan çok önemlidir, parti çalışması ve örgütlenmesini temelidir. Hücre dolaysız ve etkili kitle çalışması demektir. Hücre parti için en etkili kitle çalışması birimidir. Ama hücre sabırlı ve soluklu bir işçi kitle çalışmasının meyvesidir de aynı zamanda.

Örgütsel açıdan partiyi inşa etmek, bir noktadan sonra, neredeyse tümüyle fabrika ve işletmelerde parti hücreleri inşa etmek demektir. Onun ötesi partinin yapı, işleyiş ve iç yaşam olarak olgunlaşmasıdır. Partinin her zaman bir ilde tek bir il komitesi olur; ama üç sene sonra bu il komitesi, daha güçlü ve deneyimlidir, daha kapasitelidir, daha profesyoneldir, hepsi bu kadar. İstanbul'da her zaman en fazla beş kişilik bir partili üye topluluğudur il komitesi. Alt komiteler bir bakıma gene öyledir. Çok çok dört bölgede kurmuşsunuzdur, buna üç-beş bölge daha eklersiniz, daha fazla yaygınlaştıramazsınız alt yönetici organları. Bundan ötesi birimler ve çalışma alanları üzerinden parti taban örgütlenmesini yaygınlaştırmaktır, bu ise durmadan çoğaltılacak hücreler demektir, buna hazırlık anlamına gelen parti çeper örgütlenmeleri demektir.

Partinin üye ve aday üyeleri artıyorsa, normalde hücrelerinin çoğalıyor olması lazım. Bu açıdan çok temelli bir sorundur bu. Kitle çalışmasının sorunlarına ilişkin her tartışma, aslında hücrelerin nasıl çalışacağına ilişkin tartışmadır. Birim çalışması, fabrika çalışmasının öteki yüzü, hücrelerin kitlelere müdahalesinin sorunları ve fabrika kitle çalışması içinde parti hücreleri örgütlemek demektir.

Hazır hücre olmuyor dedim. Bir yerlerde fabrikalara sızacaksınız, üç-beş sempatizan bulacaksınız, onları bir şeylere yönelteceksiniz ki, altı ayda, bir senede, birbuçuk senede hücreyi çıkarabilesiniz orada. Tabii bunu bugünkü siyasal atmosfer, Türkiye'deki sınıf hareketinin düzeyi üzerinden düşünmek gerekir, yarınki devrimci hareketlilik durumunda elbette durum tümüyle farklı olacaktır, buna daha önce de işaret etmiştim. Lenin, Kanlı Pazar'ın ardından yakınıyor; doğru dürüst işçi mektubu alamıyoruz, fabrikalardan hiçbir haber alamıyoruz diye. Ama aynı Bolşevikler, yalnızca 9-10 ay zarfında binlerce ve binlerce militan işçi üye kazanıyorlar, Moskova'da işçi ayaklanması yönetecek denli güçlü bir sınıf partisi haline geliyorlar, 1905 Devrimi'nin fırtınası içinde.

Ancak yine de, önden kitlelerin içinde ciddi, soluklu ve uzun vadeli bir çalışınanız yoksa, patlama günlerine yılların hazırlığını yapmamışsanız eğer, kitle hareketi patladığında önüne kimin düşeceği belli olmaz. Başkaları sizden iyi hazırlanmışsa elbette onlar düşerler. Patlayan hareketliliğin önüne kimler zamanında daha iyi hazırlandıysa onlar düşerler genellikle. Önden kitlelerle buluşmayı bir parça başaramayan bir parti, devrimci kitle hareketliliği patladığı zaman da fazla şey yapamaz. Zira bu durumdaki bir partide hareketliliği kucaklayacak yetenek tam da o sabırlı, yıllara yayılan ön hazırlık sürecinde kazanılabilir. Böyle bir çalışma sözkonusu partiye sınıf ve emekçiler içinde bir ön etki zemini kazandırır. Uzun yılların ön çalışması ile böyle bir etki zemini yaratılamamışsa, hareket patladığı zaman da hiçbir şey ya da fazla bir şey yapamaz zaten. Zamanında çalışamayanlar hareket patladığı zaman da yetişmeyi başaramazlar.

Hücre parti çizgisini yaratıcı bir biçimde uygulamakla yükümlüdür

Parti hücresi tüm faaliyetini parti çizgisine dayandırmak zorundadır. Partinin genel ve elbette ki yerel karar ve direktiflerine uymak ve bunları bulunduğu fabrika, işletme ya da alanda uygulamak zorundadır. Bu kadarı parti disiplini çerçevesinde de yeterince açıktır.

Bunu ötesi ve bir bakıma bundan da önemlisi, hücrenin parti çizgisini ve

kararlarını yaratıcı bir inisiyatifle hayata geçirebilmesidir. Bu yaratıcılığı ve inisiyatifi göstermek, her parti hücresinin temel görev ve yükümlülüğüdür. Zira bu başarılmadıkça, partinin çizgisi ve kararları bulunulan birimin kendine özgü koşullarına yaratıcı bir biçimde uyarlanarak uygulanmadıkça, parti hücresi kendi çalışmasında zaten başarılı olamaz.

Bu nedenledir ki, parti tüzüğümüz hücrelerin önüne kitleleri parti çizigisine ve devrim mücadelesine kazanmak, bunun için sistematik bir propaganda, ajitasyon ve örgütleme faaliyeti yürütmek görevi koymakla kalmamakta, onu "bunun araçlarını ve olanaklarını yaratmak"la da yükümlü kılmaktadır. Bir bakıma parti hücresi, somut pratik çalışmada partinin en yaratıcı örgütsel birimi olmak zorundadır. Çünkü bulunduğu konum kitlelerin somut durumu ve koşullarıyla en dolaysız bir ilişki alanıdır. Somut durumu, bundan kaynaklanan sorunları ve güçlükleri, kitlelerin ruh halini, eğilimlerini en yakın ve somut biçimde hücreler gözlemleyip değerlendirebilir, yürütecekleri çalışmada hesaba katabilir. Bunu başaramayan, partinin çizgisini genel sunuluşu içerisinde bulunduğu alandaki kitlelere taşımaya kalkan bir parti hücresi çalışmalarında da başarasızlığa uğramaya mahkumdur. Komünist partilerinin tarihine baktığımızda, birçok ülkede fabrika hücreleri tarafından yayınlanan fabrika ya da işletme gazeteleri görmekteyiz. Bu tür yayınlar, fabrika hücrelerinin somut durumu gözeten özgün ve yaratıcı bir çalışma yapmak yükümlülüğüne dikkate değer bir örnektir.

Parti tüzüğümüz hücrelerin önüne kitleleri parti çizigisine ve devrim mücadelesine kazanmak, bunun için sistematik bir propaganda, ajitasyon ve örgütleme faaliyeti yürütmek görevi koymakla kalmamakta, onu "bunun araçlarını ve olanaklarını yaratmak"la da yükümlü kılmaktadır. Bir bakıma parti hücresi, somut pratik çalışmada partinin en yaratıcı örgütsel birimi olmak zorundadır.

Hücrelerin aylık rapor yükümlülüğü

Hücre konulu 9. maddenin son bendindeyiz:

"e) Hücreler kendi faaliyetleri ile ilgili olarak her ay bağlı bulundukları yönetici organa yazılı rapor vermekle yükümlüdürler. Bu raporların bir örneği geciktirilmeksizin MK'ya da iletilir."

Bu yeterince açık bir hüküm, üzerinde fazlaca durmak çok gerekli değildir. Türkiye'nin bugünkü koşullarında, sınıf mücadelesinin bugünkü düzeyinde aylık raporlar makul bir periyodu ifade ediyor ve bunun oturtulduğu bir durumda, partide olup bitene hakimiyet olanaklı hale gelir ve bu sağlıklı bir önderlik müdahalesinin temeli olur.

Bunun ötesinde, belki rapor mekanizmasının önemi ve işlevi üzerinde durulabilirdi, fakat bu daha önce, öteki bazı maddeler ele alınırken, son olarak da İK'ya ilişkin bahiste yeterince yapıldığı için, burada bu sorunu bir kez daha yinelemek gereksizdir.

En fazla hücrelerin doğallığında bir üst organa ve genel olarak da bulundukları ilin yönetici komitesine vermekle yükümlü oldukları raporların bir örneğinin *"geciktirilmeksizin MK'ya da iletil"*mesi hükmünün altı çizilebilir. Partinin taban örgütlerinden gelen raporların birer örneğinin MK'ya iletilmesinin önemi ve işlevi özel bir açıklama gerektirmez. Fakat bunun zamanında yapılması da çok önemlidir. Bu tür raporların ya da genel olarak kadrolara ait görüş ve eleştirilerin zamanında partinin yönetici organına iletilmemesinin yarattığı sorunları kendi somut deneyimlerimizden çok iyi biliyoruz. Partinin merkezi önderlik organının olup biteni zamanında bilebilmesi, zamanında değerlendirme yapabilmesi ve gerekli müdahaleleri de zamanında gerçekleştirmesi anlamına gelir. Bunun çok özel siyasal ve pratik önemi yadsınamaz.

(Devam edecek...)

Yeni bir sömürü biçimi olarak esnek üretim saldırısının bazı çizgileri

T. Erdem

Üretim sürecinde, esnek üretim adı altındaki uygulamalar yaygınlaşırken, sermaye sınıfı bu uygulamanın hukuki bir temele oturtulması için büyük çaba harcamaktadır. "Esnek üretim sistemi", Fordist kitlesel üretimin 1970'lerden itibaren içine girdiği bunalımı aşmak ve artı değer oranlarındaki düşme eğilimine karşı bir eğilim geliştirmek amacıyla örgütlenmiştir.

Esnek üretim sistemi Fordist üretim sisteminin karşıtı ve alternatifi olarak sunulmaktadır. Bu haliyle kendisinden şu iki soruna çözüm getirmesi beklenir:

1. Fordist teknoloji ve emek örgütlenme tarzının içinde barındırdığı zaman kaybı ve kalite düşüklüğü sorunlarına neden olan sınırlılıkların aşılması.

2. Fordist emek örgütlenme biçiminin işe yabancılaşma sorununu ortadan kaldırması.

Esnek üretimin işyerlerinde temel olarak iki yönde saldırı ile yerleştirildiği görülmektedir:

1. İşçinin işyerinde farklı işleri gerçekleştirebilecek çok yönlü beceri ve alışkanlıklarla donatılması, bu çerçevede kullanılması (kalifiye işçi). Kavram olarak da "esnek imalat sistemi" kullanılmaktadır.

2. Firmanın yeni ilişki biçimlerini tanımlayan üretim dizgesindeki çeşitli işerin sözleşmeler yoluyla başka firmalara devredilmesi (fason üretim, taşeronlaştırma, parça başı üretim vs.).

Buna göre hızlı teknolojik gelişme ve teknolojini nitelik değiştirmesi, bilgisayarlı sisteme geçiş, endüstride verimliliği artırmış, insan emeğinin yerine bilgisayarı geçirmiş, insan emeğinin entellektüel düzeyini geliştirmiş, ekonomide yeni üretim sektörlerinin çıkmasına yol açmıştır. Böylece endüstriyel üretimin ağırlığı azalarak, endüstrinin yerini giderek hizmet sektörüyle bilgisayar ve uzay teknolojilerini üreten

Esnek üretim düzenlemesi, yalnızca işyeriyle sınırlı olan basit bir organizasyon değişikliği değildir. İşçi sınıfını örgütsüzleştirip atomize etmek, bütün örgütlü mevzilerini dağıtmak, sınıfı şekilsiz hale getirmek başlıca amaçları arasındadır.

imalat sektörleri almaya başlamıştır. Hizmetler içinde de işlenmesi, saklanması ve kullanılmasıyla ilgili olanlar, bununla bağlantılı olarak bankacılık, reklamcılık, tasarımcılık gibi sektörler gelişmiştir.

Sonuç olarak; esnek üretimle birim zamanda daha fazla üretilmesi, ücretlerin düşürülmesi ve iş saatlerinin uzatılması yoluyla, kâr oranlarının düşmesinin durdurulması; böylece sermaye birikimini artırmak için, sınıfın mevcut kazanımlarının budanması; mevcut şekillenmesinin bozulup, işyeri, kurumsal, hukuksal düzeylerde sermayenin hegemonyasının yeniden tesis edilmeye çalışılması sözkonusudur burada. Saldırı bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yeni mevziler kazanmıştır.

Esnek üretim düzenlemesi, yalnızca işyeriyle sınırlı olan basit bir organizasyon değişikliği değildir. İşçi sınıfını örgütsüzleştirip atomize etmek, bütün örgütlü mevzilerini dağıtmak, sınıfı şekilsiz hale getirmek başlıca amaçlar arasındadır. Esnek üretim uygulamalarının başladığı '70'li yıllardan günümüze baktığımızda, toplumun tüm katmanlarının tam bir yoz kültür kuşatması altında olduğunu görürüz. Bu da esnek üretimin siyasetten üretime insan yaşamının her alanına nüfuz ettiğini göstermektedir. Onun için, esnek üretimle mücadele salt işyeri bazında değil, tüm

toplumsal alanlarda verilmesi gereken bir mücadeledir. Çünkü esnek üretim toplumsallığa karşı bireyciliği öne çıkarmakta, savunmaktadır.

Soruna bütünsel olarak baktığımızda, sürecin ana çizgilerini şu şekilde ortaya koyabiliriz:

* Esnek üretim uluslararası planda bir saldırıdır. Sektörün tekil işletmelerinde veya herhangi bir sektörde uygulanmaya konulsa bile, kapitalist rekabetin dünya çapında yoğunlaşmasına neden olmuş, bütün işletmeleri bu yönde adım atmaya zorlamıştır.

* Esnek üretim tekelleşmenin yoğunlaşmasının dolaysız bir sonucudur. Tekeller üretim sürecini, teknolojik donanımların sağladığı olanaklarla, farklı coğrafya ve farklı işyerlerinde gerçekleştirebilmekte, ülke ve işyeri sınırları sınıfın bölünmesini derinleştirmektedir.

* Tekelci büyük işletmelere bağlı olarak çalışan alt işverenler, bağımsızlıkları olmayan, serbest pazar için üretim yapmaları hemen hemen imkansız, bir tür vasal biçimindeki patronlardır. KOBİ diye öne çıkan bu tür işletmeler, ücretlerin çok düşük buna karşın çalışma saatlerinin çok fazla olduğu, emek sömürüsünün olağanüstü yoğunlaştığı işyerleridir. Bu tür işletmeler tekelci firmaların egemenliği için bir tehdit değil, tekelci kapitalizmin çok önemli tamamlayıcısıdırlar.

* Esnek üretim yalnızca üretim sürecini değil, metaların pazara intikal ederek para olarak geri dönmesine kadarki bütün süreçlerini (dolaşım süreci) kapsamaktadır. Bir sermayenin dolaşımındaki başkalaşımlar ideale ne kadar yaklaşıyorsa, sermaye o kadar işlem yapıp, üretkenliğini ve değerini genişletmesi o kadar artacağından, kâr oranlarının düşüşü de yavaşlamış olacaktır. Esnek üretimde dolaşım sürecine ilişkin düzenlemeler (depolama, stok kontrolü vb. işlemlerin artırılması), bu alanda çalışan emekçilerin pratik rolünü de artırmıştır.

* Özellikle büyük işletmelerde gereksinim duyulup "çekirdek işgücü" diye nitelenen işgücü için, nispi iş güvencesi sağlanması, bu işgücünün işyeriyle bütünleşmesine yönelik girişimler, büyük bir illüzyona neden olmakta, "işçilerin değişen rolü" biçiminde olumlu bir uygulama olarak lanse edilmektedir. "Kalite çemberi", "İş mükemmeliyeti" adı altındaki uygulamalar sonucunda çalışma saatleri uzamakta, işin bitirilmesi esas olmakta (bir tür parça başı ücret), ancak sınıf bölünmeye maruz kalmaktadır.

Bu tür uygulamalarla Fordist sürecin katı hiyerarşisinde gevşeme olmakla birlikte, sermayenin üretilen ürünlerin sahiplenicisi olarak, kontrol edici işlevinde bir değişme yoktur. Şu farkla; işçilerin, patronların belirlediği yönde kendiliğinden (önerileriyle, arkadaşlarını uyararak, daha yoğunlaşarak, iyileştirmeler yaparak) katılmaları beklenmektedir.

* "Çekirdek işgücü" dışında tanımlanan ikincil bölümde ise, yeri kolaylıkla doldurulabilen, ücret, iş süresi ve işten çıkarma konusunda tamamıyla esnekçiliğin ve kuralsızlaşmanın geçerli olduğu atipik işlerde belirginleşen ve yine en önemlisi, iş güvencesinden yoksun çalışanların yer aldığı kesim vardır. Sermaye, emeğin tamamen bu yapıya kavuşmasını talep etmekte, iş süresi, iş güvencesi, tazminat ödeme gibi yükümlülüklerden kurtulmayı amaçlamaktadır.

Toplamında baktığımızda, esnek üretim insanlığın ve özellikle üretim sürecindekilerin önündeki en büyük sorundur. Bu sorunla mücadele çok yönlü ve çok geniş tutulmalı, bireyselciliğe karşı toplumsalcılık önplana çıkarılmalıdır. Bulunduğumuz tüm alanlarda bu sömürü biçimine karşı etkili bir biçimde mücadele yükseltmeli, bunu elimizde bulunan araçları en iyi biçimde kullanarak kitlelere ulaştırmalıyız.

Esnek üretim uygulamalarıyla ilgili tekil örneklerin çoğaltılıp saldırının kapsamının ve uygulama alanının genişliğinin ortaya çıkarılması, sınıf içinde çalışan tüm yoldaşların temel önemde bir görevidir.

İşçilerin birliği sermayeyi yenecek!

Sendika bürokrasisinin tahribatı

Türkiye'de sendikalı işçi sayısı son yıllarda hızla düşüyor. Bunda en önemli etken, özelleştirmelerle binlerce işçinin işten atılması. Özel sektörde ve belediyelerde taşeronlaştırmanın hızlandırılması da, sendikalı işçi sayısında düşüşe neden oldu. Üye sayısındaki düşüşe karşın, orta ölçekli yerlerde başlayan örgütlenme çabaları ve aylarca süren grevlerin ardından kazanıula sonuçlanan işyerleri de var.

Yaygın işten atılmalara karşın sendikal bürokrasi genellikle bir suskunluk ve dolayısıyla sessiz onay tutumu içindedir. Sendika burokrasisinin bu hain tutumu işçi hareketi için en önemli sorunlardan biri olmayı sürdürüyor. Yıllardır işçi hareketine bir kene gibi yapışan bu asalak kastı altetmek için gösterilen çabaların yetersiz olduğu ortadadır.

Sendikal bürokrasideki bu kastlaşma, 1950'lerin başlarında devletin birkaç sendikacıyı Türk-İş'i kurmak için Amerika'daki sarı sendikalarla ilgili eğitime göndermesiyle başladı. 1952 yılında Türk-İş kuruldu. Devlet kendi eliyle kurdurduğu sendikaya grev hakkı tanımadı, sendika bürokratları da böyle bir çaba içine girmedi. 1961 anayasasıyla grev hakkı konuldu fakat bu hak fiili olarak kullanılamadı. İşçi sınıfı hareketinin buna yönelik istemleri karşılanmadı, sürekli bastırıldı.

Kavel grevinin yarattığı etki ve sarsıntıyla, 1963'te sendikalar kanunu nihayet değiştirilerek toplusözleşme ve grev hakkı tanındı. Kavel işçilerinin mücadelesi Türkiye işçi sınıfı hareketinde önemli bir yere sahiptir. Sonraki yıllarda tabanın da basıncıyla öncü işçiler Türk-İş'ten koparak DİSK'i kurdular (1967). Sınıf hareketi öğrencilerin ve reformist partilerin çekim alanı haline geldi. '60'lı yılların sınıf hareketliliği, dönemin sonunda 15-16 Haziran ayaklanması ile doruğuna ulaştır. Sınıf ve halk hareketi ancak 12 Mart askeri faşist darbesi ile dizginlenebildi. '74-80 arasında Türkiye işçi ve emekçi sınıfları en militan dönemini yaşadı. DGM saldırısı işçi sınıfının direnişiyle püskürtüldü, binlerce grev ve direnişin yanısıra, çok sayıda anti-faşist politik işçi gösterisi yaşandı bu dönemde. Uzun yıllardan sonra 1976 yılından itibaren binlerce işçiyle 1 Mayıs'lar kutlanmaya başlandı vb...

Tüm bu dönem boyunca sınıf hareketinin en önemli sorunu devrimci bir parti önderliğinden yoksun olmak olageldi. '70'lerdeki güçlü sınıf ve kitle hareketi de ancak 12 Eylül askeri faşist darbesi ile dizginlenebildi ve uzun yıllar için denetim altına alındı.

Sendikaların gelişimiyle işçi hareketinin dönemin koşulları içindeki gelişimi en kaba çizgileriyle budur. '80 darbesiyle yasaklanan grevlerin ardından ilk kıvılcım 1986'da parladı ve dalga dalga yayıldı. Bu dalganın önünde sendikal bürokrasi duramadı. Sermaye devleti kayıplarıyla ve bundan çıkardığı derslerle ilk olarak sendikaları hizaya getirmeye çalıştı. Sendika ağaları bu politikaların takipçisi oldu. Amaç sendikalara ve işçinin gücüne güvensizliği yaratmaktı.

Sendikalardaki bürokratik hiyerarşi

Sendikalara güvensizlik en başta işyerlerinden temsilciler üzerinden başlıyor. Türk-İş'te sendika tarafından atanan temsilciler sendika yöneticilerine tabi tutulur. İşçilerle temsilciler arasında belirgin bir kopukluk vardır. Temsilciler işverenle ve sendikayla işçi arasında köprüdür. Bu görevler gereğince yerine getirilememektedir. Tam tersine, temsilciler bürokratik yapı ve işleyişin fabrika ayağını oluşturmakta ve taban inisiyatifini çelmektedir.

Örgütlenmenin ilk aşamasında başlayarak, sendikacılarla temsilciler arasında ahbap çavuş ilişkisi gelişir. Bu tarz kurulan ilişkiler sendikaların genel kurullarında sendika başkanı için hazır bir oy potansiyelidir. Yine aynı şekilde delege seçimlerinde uygulanan sistemle delegeler sendikanın istediği kişiler olur. Hatta bazen tanık olunan olaylar (DİSK Tekstil'de, hiçbir sendikalı işyerinde çalışmayan bir kişi dahi delege seçilebilmektedir!) işçinin özgür iradesinden bahsetmenin olanaksız olduğunun göstergesidir.

DİSK'in tüzüğünde "İşçiler kendi temsilcilerini kendileri seçer" der. Bu seçimler fiiliyatta nasıl uygulanıyor? Yaşanan deneyimler bunu ortaya koyuyor. DİSK'te, herhangi bir işkolunda örgütlenmek için sendikaya başvuran işçilere sendika hakkında bir takım teknik bilgiler verilir, sendika yöneticileri başlangıçta işçilerle kurduğu ilişkiyi gerginleştirmez. Öncü işçilerle bağlar sıklaştırılır. İşyerinin yetki belgesi onaylandıktan sonra işveren işçi atmaya başlar. İlk önce öncü işçiler işten atılır, ama sendika ses çıkarmaz. Sendikacılar yanlarına çektikleri birkaç işçi üzerinden diğerlerini denetim altına alırlar. İşte bu ikinci grup işçi genelde temsilciler olan gruptur. Bürokratik çark yavaş yavaş oluşmaya başlar.

Bazı sendika bürokratları, sınıf hareketinin şimdiki durumu ve düzeyiyle ilgili değerlendirmelerinde, her zaman işçileri şikayet ederler. İşçiler pasiftir, haklarını aramamaktadır. Ama kendi görevlerinin ne denli yerine getirdikleri konusunda tek söz etmezler. Kendileri "toplumsal uzlaşma" adı altında işçi haklarını sermayeye peşkeş çekerler. Düzenin işçi ve emekçileri ne denli politik yaşamdan uzaklaştırdığı, zihinsel çürümeye ittiği ortadadır. Burada sendikaların görevi işçileri aidatlarını alıp koltuklarında oturmak değil, sınıfı örgütlemenin ve bu zihinsel çürümeden kurtarmanın yollarını aramaktır.

İşçilerin sendikacıları denetlememesi bürokratik yapıyı kemikleştirmekte, sendikaları keyfi uygulama alanı haline getirmektedir. Bu kemikleşmiş yapıyı kırmanın yolu taban örgütlülüklerini oluşturmaktan geçmektedir.

Partili bir tekstil işçisi

Ailelerimizi devrimcileştirmek...

(Baştarafı s.30'da)

yılmamalıyız. Onları değiştirme, dönüştürme ve sınıf mücadelesine kazanma çabasını önemsememiz, bu temel önemde sorunu ihmal etmemiz, bir devrimci komünist için anlaşılır bir durum değildir. Kaldı ki bunu yapmadığımız bir durumda ailelerimiz karşımıza bizi geriye çeken ve bir noktada düzene hizmet eden bir etken olarak çıkabilmektedir. Bunu yarattığı sıkıntılar hiç de küçümsenir cinsten değildir.

Aillerimizi devrim mücadelesine kazanmayı ihmel etmenin anlaşılır bir yanı yok dedik. Bunun üzerine derinlemesine ve sorumluca düşünmek zorundayız. Çevremizdeki işçilere, emekçilere, gençlere mücadele çağrısı yapıyoruz. Onları mücadelenin bir parçası haline getirmeye çalışıyoruz. Ama yanı başımızdakin aile bireylerini kazanmak için çaba sarf etmeyebiliyoruz. Ailelerimizle ilişkilerimizde de bir devrimci olarak onların karşısına çıkabilmeli, onları salt anne, baba, eş, kardeş olarak kabul etme anlayışından sıyrılıp, kavga alanlarına çekmek, mücadele yoldaşı haline getirmek için çaba ve emek harcamalıyız.

Devrime olan sarsılmaz inancımız, kararlı devrimciliğimiz ve kimliğimiz üzerinden ailemizi ileri çekebiliriz. Sağlam devrimci duruşumuzla, örnek devrimci iç yaşamımızla bunu başarabiliriz. Ailemizle kuracağımız ilişki, düzenin devrimciler hakkındaki anti-propagandasını da boşa çıkaracaktır. Ailemizin ve çevremizdeki dostlarımızın devrimcilere karşı olan önyargıları, onları kazanmamızla, devrimci kimliğimizi onlara hissettirmemizle kırılacaktır.

Ailelerimizi devrimcileştirmek üzerine

D. Ceren

Komünistlerin yaşamı, burjuvaziye karşı verilen devrimci mücadelenin çıkarlarına ve ihtiyaçlarına göre düzenlenir ve örgütlenir. Bu yüzden komünist için yaşam, bir bütünlük ve uyum halinde, her alanda mücadeledir. Marksizm-Leninizmin bilimsel ideolojisini kuşanarak örgütlü mücadelede karar kılmak, her şeyden önce sıkı bir proleter disiplinle, ilkelere ve kurallara bağlı devrimci yaşam tarzını zorunlu hale getirir. Komünist militan, proletaryanın devrimci partisinin kültürünü, disiplinini, ahlakını, ideolojisini, yaşam biçimini her alanda içselleştirmeli ve yaşamını devrimci tarzda örgütlemeyi başarabilmelidir.

Siyasal iktidarı ve üretim araçlarını elinde bulunduran burjuvazi, işçi ve emekçileri açlık ve sefalete sürükleyerek, baskı ve şiddeti tırmandırarak, çürüyen düzenini ayakta tutmaya çalışıyor. Bunu yaparken, ideolojik-kültürel kuşatmayla kitlelerin bilincini bulandırarak, kültürel ve ahlaki yozlaşmayı dayatarak, kendi sınıf çıkarlarını tüm insanlığın çıkarlarıymış gibi göstermeye çalışarak, emekçileri her alandan kuşatmaya, böylece teslim almaya çalışıyor.

Komünistler, burjuvazinin işçi sınıfı-emekçiler üzerindeki kuşatmasını her alanda verilen bir mücadeleyle kırabilirler. Bunu başarabilmeleri için, öncelikle kendilerinin yaşamlarını devrimci bir tarzda örgütleyebilmeleri, burjuva ve küçük-burjuva düşünce, yaşam tarzı ve alışkanlıklarıyla sistemli bir tarzda mücadele etmeleri gerekir.

Ailelerimizi mücadele yoldaşlarımız haline getirmeliyiz

Komünist, devrimci kimliği ve kişiliğiyle bir bütündür. Bu bütünlük her ortamda kendisini partili kimlik olarak ortaya koyar. Peki, günlük yaşamın örgütlenmesinde, özellikle aile, akraba ilişkilerimizde devrimci kimliğimizi ne kadar hissettirebiliyoruz?

Başta fabrikalar olmak üzere, sendikalar, emekçi semtleri, okullar, demokratik kitle örgütleri, devrimci sınıf çalışmasında esas olarak tanımladığımız alanlardır. Ancak, yaşamın her alanını devrimcileştirme göreviyle de karşı karşıya olan komünistler; aile, eş, çocuk sözkonusu olduğunda bunu unutuyor ya da önemsemiyorlar.

Günlük yaşamın devrimci tarzda örgütlenmesini önemi, en çok ev yaşantısı ve aile ilişkisinde kendisini ortaya koyar. Ailelerimizle olan ilişkilerimizde bu daha da yakıcı bir sorun haline gelir. Komünistler, aileleriyle olan ilişkilerini, ev yaşantılarını mücadelenin çıkarlarına göre örgütleme bilinciyle hareket etmelidirler.

Evlerimiz mücadele alanlarının başka birimleridir. Ailelerimiz ise bu mücadelede yoldaş olarak kazanacağımız güçlerdir, onlar genellikle dayanmaya çalıştığımız sınıfın bir parçasıdırlar. Anamızı, babamızı, kardeşlerimizi, her gün örgütlemek ve kazanmak için uğraştığımız bir işçiden, bir emekçiden, bir öğrenciden, bir ev kadınından ayrı düşünmemeliyiz. Devrimci görev ve sorumluluklarımız burada da devam eder.

Aile yaşantımızı devrimcileştirmek ve ailelerimizi de örgütlü mücadeleye kazandırmak için tüm olanaklarımız mevcuttur. Davamızın haklılığı, meşruluğuyla onların sessizliklerini, duyarsızlıklarını çok rahat bozabilir, zaman içerisinde onları devrimci doğrultuda değiştirip dönüştürebiliriz. Ailelerimiz kimi zaman koruma güdüsüyle bize karşı cephe alırlar. Bunu olağan karşılayamayız, buradan gelen güçlükler karşısında kolayından pes edip

(Devamı s.29'da)

İlkeli, kurallı ve disiplinli örgütsel yaşama ilişkin bazı sorunlar

C. Ümit

Sermaye devleti acımasızlıkla uygulanan sosyal yıkım saldırısına karşı gelişebilecek bir işçi-emekçi hareketliliğini ezebilmek için gerekli tüm tedbirleri alıyor. Bunun için öncelikle devrimci hareketi etkisizleştirmesi gerekiyor. Ulusal hareketin önderliğinin teslim alınmasının ardından, şimdi teslimiyet sürecini devrimci harekete yaymaya çalışıyor. Bunu başaramadığı ölçüde fiziki imhaya yöneliyor. Ölüm Orucu direnişine karşı yapılan katliam operasyonu, devrimci tutsakların hücrelere atılması, devrimci hareketi ezme planının bir parçası.

Cezaevlerine yönelik saldırı fiziki imhanın bir ayağıyken, diğer ayağı kitle eylemlerine yönelik devlet terörü ile devrimci örgütlere yönelik operasyonlar ve saldırılar. Süreci değerlendiren sermaye devleti devrimci harekete nefes aldırmamayı hedefliyor. Bu koşullarda örgütsel güvenlik sorunu, buna bağlı olarak ilkeli, kurallı ve disiplinli bir illegal çalışmanın önemi kendini daha yakıcı bir şekilde ortaya koyuyor.

Örgütsel güvenlik sorunu kongremizde çok yönlü tartışılmıştır. İllegalitenin kurallarına tam riayet, ilkeli, disiplinli bir yaşamın örülmesi hiçbir zaman konjonktürel durumlara göre saptanan, düşmanın yönelimlerine göre değişen bir şey değildir. İdeolojik-politik yanıyla, ilkesel çerçevesiyle konu bizim için son derece açıktır. Bu nedenle sorunun bu yönü üzerinde durmak gerekmiyor. Burada pratiğimiz üzerinden bazı aksama alanlarına değineceğiz.

Partinin kitlelere önderlik rolünü başarıyla gerçekleştirmesi, bir yandan işçi-emekçilerle güçlü bağlar kurup bütünleşebilmesine, öte yandan düşman saldırılarını boşa çıkartıp ayakta kalabilmesine bağlıdır. Bugüne kadar kitle hareketinin durgun ve sancılı bir seyir izlemesi bizim için bir dezavantaj olmuştur. Ancak önümüzdeki süreçte durumun lehimize dönmesi ihtimali hiç de zayıf değildir. Bu durum bize yaygın kitle bağları kurarak örgütsel güvenlik sorunu yönünden geniş olanaklar sağlayacakken, böyle bir sürecin yaşanmaması devletin muhtemel bir saldırısına hedef olmamıza yolaçabilecektir. Böyle bir saldırıyı göğüslemek, illegalite kurallarını ve disiplinli bir çalışma tarzını ne ölçüde uyguladığımıza bağlı olacaktır.

Burada hemen şu noktayı önemle belirtmeliyiz. Bir saldırı beklentisiyle içe kapanıp daralma hiçbir biçimde çözüm olmayacağı gibi, mevcut kitle bağlarını da zayıflatıcı bir etki yaratacaktır. Etrafımızı geniş kitle bağlarıyla örebildiğimiz oranda gerçek güvenliğimizi sağlayabileceğimizi bir an bile unutmamalı, bunun olanaklarını geliştirmeye çalışmalıyız. Bu ikisi arasında birbirinden beslenen diyalektik bir ilişki vardır. Kuşkusuz işin bir yönü de süreç sorunudur. Ancak bu süreçteki öznel çabalarımız belirleyici bir rol oynayacaktır.

İlkeli, kurallı ve disiplinli bir çalışma tarzının oturtulması açısından kongremiz üzerine düşen hayati görevi yapmış, bunu tüzüğü üzerinden somutlaştırmıştır. Bugün bu konuda belli bir mesafe de alınmıştır. Ancak hala eski alışkanlıklardan kalma hatalar kendini gösterebilmektedir. Örneğin; yayınları defalarca aynı bayiden alma, randevularda yaşanan sorunlar, takip kontrolü açısından gerekli hassasiyetin yer yer gösterilmemesi, gidilmemesi gereken yerlere gidilmesi, evlerin kullanılışına ait bir takım sorunlar , vb. hala yaşanabilmektedir. Bu hataların gerisinde bir kavrayış zayıflığından çok, kadro ve militanlarımızın zaaf ve alışkanlıklarını kırma, kendini sürece uygun düşen bir dönüşüme tabi tutma noktasında gerekli çaba ve ısrarı gösterememesi vardır.

Kimi hatalar bazı nesnel güçlüklerden kaynaklanmakta, çalışmanın ihtiyaçlarını karşılama "iyiniyeti"yle yapılabilmektedir.

Sorunu çözebilecek bir faaliyeti oturtamadığımız için, bir takım hataları bilinçli bir tarzda yapma yolu tutulabilmektedir. Sonuçta belli bir ihtiyacı karşıladığı için müdahale imkanını zora sokmakta ve hoşgörüyle karşılanabilmektedir. Kısa vadede çalışmanın ihtiyaçları karşılanıyor gibi gözükse de, orta ve uzun vadede çalışmanın kendisini boşa düşürecek riskler taşıdığı için, bu tür durumları hoşgörü ile karşılayamayız, karşılamamalıyız.

Öte yandan, parti öncesi süreçte yaşananan ve artık tahammülsüzlükle karşılanmaması gereken hatalar hala yaşanabilmektedir. Randevuların kaçırılması buna bir örnektir. Ya kontrol açısından gerekli mesafeyi ayarlayamadığımız, ya bineceğimiz aracı kaçırdığımız, ya trafiği hesaba katmadığımız, ya da yerleri karıştırdığımız için randevulara zamanında yetişemiyoruz. "İyiniyet"le yapılan hatalarda hiç değilse sorumluluk kaygısıyla hareket ediliyor. Ama randevuyu kaçırmak, ya sorumsuzluktan ya da gerekli özenin gösterilmemesinden kaynaklanıyor. Gerçekten elimizde olmayan nedenlerden kaynaklı bu tür sorunlar yaşanabilir, bu anlayışla karşılanabilir. Ancak gereken özenin gösterilmemesinden kaynaklı hataları asla mazur göremeyiz ve görmemeliyiz.

Randevulara gerekli özen nasıl gösterilebilir? Öncelikle randevu yerinin polis denetimine uzak bir yer olması gerekmektedir. Randevu yeri konusunda asla kolaycılığa düşülmemeli, böyle bir tutum sergileyenlere hiçbir biçimde hoşgörü gösterilmemelidir. Randevuları konusunda her açıdan gerekli titizlik gösterilmeli, bu konuda gereken emeğin harcanmasından kaçınılmamalıdır. Randevuyu kaçırmamıza neden olabilecek ihtimaller önceden düşünülerek gerekli tedbir alınmalıdır. Saatinde yetişmek için ne yapılması gerektiği, kontrol için ne kadar zamanın gerektiği vb. üzerine ciddi şekilde kafa yorulmalıdır.

Tüm yoldaşlar bu tür hataların doğuracağı sonuçlar üzerine sorumlulukla düşünmeli, kendi pratiğini gözden geçirmelidir. Ve yoldaşlarımız bu tür hatalarla asla uzlaşmamalıdır. Politik organ yaşantısının oturtulmasına bağlı sıkı bir denetimin kurulması, bu zeminde bir müdahale en işlevsel olanıdır. Ancak tek tek her yoldaşa da bu konuda büyük bir sorumluluk düşmektedir.

Deneyimlerimizden öğreniyoruz...

(Baştarafı s.33'de)

çıkmaz diyerek kendi sorumsuzluklarını onlar üzerinden kapatmaya çalışıyorlardı. Sonuçta gördüm ki, türbanlı arkadaşlar daha duyarlı ve bilinçli davranıyorlar. Onlarla daha yakın ilişkiler kurarak çok yönlü tartışmalar yapabiliyordum. Kendilerini "kültürlü, ilerici" olarak tanımlayan ve türbanlılara "cahil, işe yaramaz" yakıştırmasını yapan işçiler, haksızlıklara tepkisiz kalan ve kaçan işçiler oldular. Dolayısıyla, "bu ilerici işçi, ne yaparsak bununla yaparız" mantığı doğru değil. Türbanlı-türbansız, vb. türden ayrımlar yapmadan, işçilerin tümüyle ilişki kurmalıyız.

Yaşanan bir soruna karşı bireysel tepki geliştirmem işten atılmama neden oldu. Görevimiz olmayan işleri bize yaptırmalarına karşı çıkarak, ücretlerin düşüklüğünü, köle gibi çalıştırıldığımızı, hiçbir sosyal hakkımızın olmadığını, sömürüldüğümüzü, hepimizin birlikte davranmamız gerektiğini yüksek sesle işçi arkadaşlara söyledim. Bunun üzerine iki işçi arkadaş, "biz de yapmayacağız, arkadaşımıza destek veriyoruz" dediler. Daha sonra bant sorumlusu bizi ustabaşına şikayet etti. Ustabaşı işimize son verildiğini söyledi. Benimle aynı tavrı koyan arkadaşlar geri adım attılar.

Yaşanan deneyimler son derece eğitici oluyor. Bireysel tepki geliştirmenin çözüm olmadığı, esas olanın ortak tepkiyi örgütlemek olduğu yeterince açık. Hatalarımı ve yetersizlerimi daha rahat görüyorum şimdi. Mücadele içerisinde bunları aşmaya çalışacağım.

D. Ceren

Deneyimlerimizden öğreniyoruz...

Çalışma saatlerinin 12 saati bulduğu, Cumartesi günü de çalışılan bir fabrikada, 80-90 milyon ücretle ve her türlü sosyal haktan yoksun olarak 4.5 ay çalıştım. İşe girdiğimde 150'ye yakın işçi çalışıyordu. Kriz bahanesiyle çok sayıda işçinin işten atılmasıyla sayımız 70'e düştü.

Çalıştığım 4.5 aylık süreç benim için oldukça öğretici oldu. Hata ve zaaflarımı görmemi sağladı. Daha önemlisi, bana yoksul gecekondularının kapısını açan, sofralarındaki ekmeği tüm içtenlikleri ile paylaşan dürüst ve onurlu işçilerle tanıştım, onlarla birçok güzellikleri paylaştım. Onların yaşantısına girmem ve kaynaşmam, bu 4.5 aylık sürede olumlu ve hızlı bir gelişme oldu benim için.

Biz sınıf devrimcileri için olması gereken de bu zaten. İşçilerle sıcak ilişkiler kurabilmeli, yaşamlarına girebilmeli, onların kültürlerini, kişiliklerini, aile yapılarını, davranışlarını her yönüyle gözlemleyebilmeli, ona göre yaklaşabilmeliyiz. Aynı şekilde biz de davranışlarımızla, çalışmamızla, konuşma üslubumuzla, kişiliğimizle güvenilen ve saygı duyulan biri olabilmeliyiz. Evlerine giderek, farklı mekanlarda buluşarak dostluk ilişkilerini pekiştirmeliyiz. Tüm bunlar görevlerimizin bir parçasıdır.

Ancak asıl görevimiz bu ilişkileri tanımlı ve örgütlü hale getirmeyi başarabilmektir. Bizim için esas olan budur. Dostluk ilişkisi kurduğumuz işçilere daha ileri adım attırabilme, onları ileriye çekerek mücadeleye kazanma, örgütlü hale getirebilmedir asıl sorun. En küçük olanağı, onları bilinçlendirme ve eğitme noktasında kullanmalı, kendi ideolojik-politik çizgimiz doğrultusunda örgütlü mücadeleye çekebilmek için harcamalıyız. Bu iş soluk, sabır ve emek isteyen bir iştir. Ama bu süreci olabildiğince kısaltmak, biz komünistlerin yeteneğine ve becerisine bağlıdır. Süreç çok hızlı geliştiği için kaybedecek zamanımız yok. Her ortamı mücadelenin ihtiyaçları doğrultusunda değerlendirmede ustalaşmak durumundayız.

Bunun önemini bugün çok daha iyi kavrıyorum. Yaşadığım süreçten kendi payıma birçok ders çıkarmış durumdayım. Kuşkusuz daha da çıkaracağım.

Fabrikadaki işçilerle ilişki kurmada sorun yaşamıyordum. İlişkileri dışarıya taşıyabiliyor, evlerine rahatlıkla gidebiliyordum. Ne yazık ki, sabırlı ve soluklu davranmayı başaramadım.

Fabrikadaki sorunlar sıcağı sıcağına tartışılıyordu. Ücretler, çalışma süresi, esnek üretim, patron baskısı, mesai sorunu, yemekler, vb. Yanısıra, düzenin saldırıları, baskılar, zamlar, cezaevleriyle ilgili gelişmeler, kültürel-sanatsal konular da tartışılıyordu. Aile ilişkileri, kadın, eğitim gibi çok değişik konuları da konuşuyorduk. Ben sorunların kaynağından ve çözüm yollarının neler olması gerektiğinden bahsederken, bir başka arkadaş birlik olmaktan, tek başına bir şey yapılamayacağından, örgütlenmemiz gerektiğinden, sendikadan bahsedebiliyordu.

Çay ve yemek saatlerinde, bant başlarında sorunlar hep tartışılıyordu, ama yalnızca tartışılmakla kalınıyordu. İşçiler adeta sorunların çözümü için bir kurtarıcı bekliyorlardı. Kendisini ilerici olarak tanımlayan işçiler, "Bunlardan bir şey olmaz, herkes yarı yolda bırakır" diyerek diğer işçileri suçlarken, kendi sorumluluklarına sırt çevirerek kaçma yolunu tercih ediyorlardı. Ben onları bu sorumsuzlukları yüzünden eleştiriyor ve pratikte adım attırmaya uğraşıyordum. Ancak sonuç alamadım.

Sorunlar karşısında türbanlı arkadaşlar daha duyarlı davrandılar. Bu, bendeki önyargıları kırdı. İşe ilk girdiğimde, ilerici ve Alevi kimliğine sahip işçilerle ilişki kurmuştum. Çünkü bir şeyler yapmaktan, birlik olmaktan bahsediyorlardı. Fakat pratiğe gelince hepsi kaçıyor, diğer işçileri küçümsüyorlardı. Onlardan iş

(Devamı s.32'de)

(Baştarafı s.36'da)

daha önce de göç etmiş, fakat daha sonra köye geri dönmek zorunda kalmıştık. Babam bizi tamamen terk etmişti. Nerede olduğu belli değildi. En küçüğü sekiz aylık beş çocuk ve bir anne ortada kalmıştık. Geldiğimiz yerde ev sorunumuz yoktu. Dedemin orada bir evi vardı. Ayrıca yakın akrabalardan birçok aile ile birlikte aynı mahalledeydik. Yani köyden çıktık, ama bir yerde yine köye yerleştik.

Simitçilikle başlayan çalışma hayatım birçok marjinal işle devam etti. Bunların içinde çöp ayıklama da var. Günler hep aynı tarzda devam ediyor, işten eve, evden işe gidip geliyordum. Kendime belli bir yol çizmiştim. Bu çizgiler çok kalındı. Bunlar yapılacak, bunlar yapılmayacak diye ikiye ayırmıştım. O çizgiden çıkmayı bırak, çizgiye yeniden bakmak bile yasak. Etrafımda politikayla ilgilenen akrabalar ve arkadaşlar da var. Onlar beni etkilemeye çalışıyorlar, ama ben ısrarla bunun önüne set çekiyor ve "bak işte şu insan da bu yolu savunuyordu, şimdi ne yapıyor" diyordum. Hep kişiler üzerinden kendimi politikadan uzaklaştırmaya çalışıyordum. Ezilmem, sömürülmem bana babamın, dedemin bir mirasıydı; onlar başkalarının değerlerini sömüremeyip bizim de fakir kalışımıza yolaçmışlardı; bundan dolayı fırsatın başkaları tarafından yakalandığını ve onların sömürmeye hakkı olduğunu iddia ediyor ve bunu örneklendiriyordum. Yani amansız bir karşı savaş var, karşı savaşta silahlarımı çekiyorum, teoriler üretiyorum. Savaşa iyi hazırlanıyorum ve kendime çizdiğim o çizgiyi asla terk etmiyorum.

Bir gün kendi kendime düşünürken (hayatımın akışını değiştiren de bu oldu), niçin yaşadığımı, şu anki hayatından memnun olup olmadığımı sordum kendime. Bu tutumuıula kendime bir set çektiğiıni ve giderek daralan bir çemberin içine girdiğimi fark ettim. Her şey de o fark edişle değişti diyebilirim. Hayatıma yeniden bir çeki düzen verınem gerektiğini anlamaya başladım.

Zincirini kıran işçi gibi yavaş yavaş beynimi saran zincirleri kırmaya başlıyordum. Yaşadığım hayat artık tat vermiyordu. Kafamda müthiş bir hazsızlık vardı. Artık sorgulama dönemine girmiştim ve bunun sona dayanacağını ilk başta fark etmiştim. Bu dönemde ilçede halkevi açma girişimi başlamıştı. Kendimi bu işim içinde bulmam tesadüf değildi. (Daha önce de kurma çalışmaları yapılmış, ama ben içine girmemiştim.) İşte masum bir halkevi girişimi üzerinden de olsa örgütlü bir işe ilk girişmemdi bu olay.

Halkevini bir ay içinde kurmuştuk. Bu müthiş bir etki yaratmış, insanlara büyük bir moral vermişti. Yaşları 12-24 arası bir avuç genç insan, herhangi bir maddi destekten yoksun, tamamen kişisel çabalarla ayakta tutmuşlardı bu girişimi. İlçe pazarının ardından kızlı erkekli tüm insanların kağıt toplayıp satarak kirayı karşılama çabaları, bu arada düşman cephesinde bir şaşkınlık, tabi dost çevresinde daha büyük bir şaşkınlık... Dernek açılmadan önce kişilere yönelik saldırılar yapan Ülkücülerde bir korku, çevre ilçelerden yardım isteme, ne yapacaklarını bilememe, ilçede yayınlanan bir gazete aracılığıyla sataşmalar, yalan haberler ve tekzip etmek zorunda kalışları...

Kendi ruh halimdeki patlama sanki tüm topluma sıçramıştı. Artık önümdeki o engeli aşmış, ilk adımı atmıştım. Artık geri dönüş yoktu. Bunu bilince çıkarmak ise sadece benim çabamla değil, birilerinin de yardımı ile olabilirdi. Bu da kişisel etkileşimle oldu diyebilirim. Kimsenin beni örgütlemek gibi bir derdi yoktu. Çünkü bunun zor olacağını biliyorlar, daha önceki durumumu bildikleri için girişimde bulunmuyorlardı. Ben tesadüfen ve kişisel değerlendirmeler sonucu, bilinçsizce de olsa kendime bir yol çizmiştim. Bunun için mücadele etmeye başladım. Ama bu reformist grup içinde de belli bir süre sonra kafamda sorular çoğalmaya başlamıştı. Bu arada ilçede yarattığımız siyasi etki liseliler üzerinde yanıt bulmuş, onlarca liseliyle buluşmuştuk. Fakat geleneksel sol grupların o tüketici rekabet hastalığı yüzünden dernek kapanmak zorunda kalmış, yaratılan müthiş etki bir anda boşluğa dönüşmüştü. Herşey sanki bir fırtına gibiydi. Gelmişti ve işte şimdi de geçmişti.

Bu arada hedef tahtası haline gelmiştim. Düşman ilk saldırılarından birini yaptı. Sudan bir bahaneyle işten atıldım. Arkadaşlarımın çoğu üniversiteyi kazanmıştı. İlçe bomboştu. Ben de bir süre bulunduğum yerden uzaklaştım. Artık yaratmış olduğumuz çocuğumuz ölmüştü. Ama benim için böyle

bir şey kesinlikle yoktu. Yenilgi diye bir olaydan söz etmek imkansızdı. Çevremde bu olaylar örneklendirilip anlatılıyor, "işte bak seni de işten attılar, bırak bu işleri, sen daha önce böyle değildin, kardeşlerine kol kanat ger, onların hayatını kurtar, bundan büyük devrimcilik yoktur" gibi nasihatler veriliyordu sürekli. Fakat ben bu dünyada beş kişiden daha çok insan yaşadığını fark etmiştim bir kere. Artık o beş kişi benim için tali durumdaydı, daha büyük kaygıların ve ideallerin önüne geçemezdi.

Etrafıma bakıyordum; küçük çocuklar dilendiriliyor, boyacılık yapıyor, çıraklık yapıyor, simit satıyor, bir top sahibi olabilmek için türlü türlü hayaller kuruyorlardı. Diğer yandan, başka çocuklar özel okullarda okutuluyor, hizmetçileri emrinde, istedikleri herşey anında oluyor, kurdukları hayaller sanki sihirli bir lamba varmış gibi anında yerine getiriliyordu. Bir taraftan insanlar senelerce çalışıyor çabalıyor, yine de ellerinde hiçbir şey yok, patron istediği zaman işten atıyor, istediği zammı veriyor, en ufak bir sosyal haktan yoksunlar. Bir aile gezisini yıllarca hayal edip duruyorlar, sinema ya da tiyatro gibi şeyler ise zaten çok uzak, belki imkansız. Tüm yaşamları 55 cm'lik ekran. O da burjuvazi tarafından insanların apolitik olması, aptallıklar ve aptalca hayaller içinde iyice kısırlaşması için kullanılıyor. Analar bir dizinin senelerce peşinde sürükleniyor, oradaki birinin derdini kendine dert ediniyor, ama 9-10 yaşındaki bir çocuğun dayak, küfür gibi iğrenç olaylara maruz kalmasını, çocuğunun okuyamamasını kendine dert etmiyor. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündü. Kafamda artık sorgu başlamıştı ve bitmek tükenmek bilmiyordu.

Artık İstanbul'daydım ve ilk olarak önden bildiğim reformist bir siyasi çevreyle ilişki kurdum. Onlara durumu aktardım ve görev beklediğimi söyledim. Bir iki ay geçmesine rağmen arayan soran olmamıştı. İşte bu olay, o reformist grupla bağlarımı koparınamı sağlamıştı. Bu bana ikinci hayatım dediğim gerçek hayata doğru yönelmenin de yolunu açmıştı. Partili hayata artık merhaba diyordum. Bir tanıdık aracılığıyla partiyle temasa geçtim. Partiyle tanışma isteğim, herhangi bir heyecana atılma olarak görünmemeli. Kafamda sosyalizme ilişkin bazı şeyler çoktan oluşmuş, giderek oturmuştu. Devrimin öyle hayaller kurar gibi birkaç yerde dağa çıkmakla, birkaç yeri bombalamakla, küçük-burjuvaziye dayanmakla olmayacağının bilincindeydim.

***

Partimiz, Türkiye devrimi tarihinde bir kilometre taşı olduğunu, Türkiye devrimci hareketinin geleceği temsil eden ana akımı olduğunu söylüyor. Partimizin konumu, ciddiyeti ve hedeflerine yürümekteki kararlılığı ve tutarlılığı, bugün gelinen noktada dost düşman tarafından iyi kötü kabul görmüş durumda. Bu biz partili militanlar için bir onur ve gurur kaynağıdır.

Buradan ölüm orucundaki tüm yoldaşlara selam ve sevgilerimi gönderiyor, onları kucaklıyorum. Prometeus'un Hermes'e söylediği gibi; *"Şunu bil ki, şu kötü kaderimi senin köleliğine değişmem dünyada. Zeus babaya sadık uşak olmaktansa şu kayanın kulu olmak yeğdir bana."*

Biz devrimciler her zaman her türlü köleliğe karşı çıkmış, bunun için gerektiğinde bedelini ödemişizdir. Bugün de faşist devlet ve tüm gerici düzen cephesi bilsin ki, bedel ödemekten kaçınmayacağız. Bu yarın da böyle olacak. Sıra hangi sıra neferindeyse o köleliğe karşı durmanın bedelini tereddütsüzce ve yiğitçe ödeyecektir.

Ama bu bedellerin hesabının sorulacağı gün de bir gün gelecektir elbet. Dün sosyalizm bitti diyenler, böylece güya onu artık bir tehlike olarak görmeyenler, bugün sosyalist kimliği ezmek için tam bir gözüdönmüşlükle tüm güçlerini ve hunharlıklarını ortaya koymaktadırlar. Yaptıkları her katliam kendi sonlarını yakınlaştıracaktır, bundan kuşku duyulmasın. Emperyalist sistem ve kapitalist düzen için tehlike çanları yeniden çalmaktadır.

Türkiye Komünist İşçi Partisi, insanlığın gitgide yakınlaştığı yeni devrimler dalgası döneminde bu topraklardaki tarihi devrimci misyonunu, yoldaşlarımızın kanıyla daha da kızıllaşan bayrağı altında, bu bayrağa anlamını ve ruhunu veren programı ve çizgisi ışığında başaracaktır.

Yaşasın devrim ve sosyalizm!
Yaşasın Türkiye Komünist İşçi Partisi!

Y. T.

Partiye varan, partili mücadele ile taçlanan bir yaşam deneyimi

Otuz yılı aşkın hayatımda dönüp geriye baktığımda iki farklı hayat görüyorum. Birbirine yakınlıklar içeren, birinden ötekine geçişin bu yakınlıkla koşullandığı, fakat yine de birbirinden çok farklı olan iki hayat. Partili ve partisiz hayat.

Anadolu'nun fakir bir köyünde, en soğuk kış günlerinin birinde, odunun-kömürün kalmadığı bir ayında doğmuşum. Hayat karşıma hepimizin ortak kaderiyle çıkmış; yoksullukla. Çok küçük yaşta okula gitmeme rağmen okulu terk edip çalışmak zorunda kaldım. Tabi ki bu da burjuva düzeninin biz emekçi ya da köylü yoksul insanlara yaygın olarak yaşattığı bir zorunluluktur.

Annemin isteksiz evlenmesi ve bunu hiçbir zaman kabul etmemesi, babamın bitip tükenmez sorumsuzlukları... Aile içinde hiç bir zaman huzur oluşmadı. Babamın dönem dönem hapse girmesi, sürekli kumar oynaması, evi terk edip belli bir süre gelmemesi... Annemin o bildik kaderine boyun eğen kadın tipinden çıkıp bu anlamsızlaşan evliliği yıkma mücadelesi ve sonunda yıkışı... Çocuk yaşımda sıcak bir aile ortamından uzak oluşumdan dolayı, gençlik çağımda dünyanın gelişen siyasi olaylarına belli bir mesafede yaklaştım. Tabii buna bir de aileyi geçindirme yükümlülüğü eklenince, apolitik bir hayat sürmeye, küçük şeylerden mutlu olmaya başladım.

Aile geçindirme yükümlülüğü beni 10 yaşımdan itibaren para kazanma zorunluluğuna itti. Ortaokulda yazın çapa, nohut yolma gibi birçok işte çalışıyor, tatilimi çalışarak geçiriyordum. Kışın hafta sonları dağdan odun, keven getirerek kışlık yakacak ihtiyacını karşılıyordum. Aile içinde daima bir huzursuzluktan bahsettim, ama bu huzursuzluk halen yalnızca beşi yaşayan on çocuğa engel olamadı. Okula erken başladığım için yazın düzenli çalışmaya başladığımda 10-11 yaşındaydım. Okuruayı çok seviyor ve elime geçen tüm kitapları okuyordum.

Çocukluğa ilişkin anılarım hep dayaktır. Babamın bendeki anıları hep dayak atarkenki anılardır. Babamı çocukluk dönemimden hiç hatırlamadığımı düşündükçe, dayağın etkisi de yerini buluyor. Tabi bu arada annemden yediğim dayaklar da buna eklenince, içine kapanık, sevgisini dışa vuramayan bir çocuk olmamın nedeni ortaya çıkıyor. Anneme ve babama olan sevgimi dile getiremedim. Bu sevgiyi dedem ve ebeme aktardım diyebilirim. Şu anda bu satırları yazarken onları düşününce gözlerim yaşarıyor.

Köyümüz siyasi olarak '70'li yılların siyasi dalgasında sürüklenip giden bir köydü. Meydana afişler yapıştırılır, yürüyüşlere kadınlı erkekli katılım sağlanırdı. (...)

'80 darbesi köydeki bu havayı sildi götürdü. Öyle ki iki yıl sonra bile köy kuşatılıp baskınlar yapılıyordu. Darbe birçok kişiyi sindirdi. Ama birçokları da zindanlarda, işkencehanelerde direnerek düşmanı, onun zulmünü ve teslim alma çabasını yendi. İşkencelerde o zamanlar düşmanı yenmeyi başaranların büyük çoğunluğu, söylememe gerek yok ki, şimdilerde tasfiyeciliğin ve liberalizmin kişilikleri tüketip bitirici yenilgisini yaşıyorlar. İçlerinden birçoğu şu anda, küçük-burjuvalıktan burjuvalığa geçişin yollarını arayıp bulma utanç verici çabası içinde ömür tüketiyorlar.

Gençliğim böyle bir ortamda geçtiği için bende şekillenen, o yılgınlıkların, çözülmelerin, "bu insan bunu yapamaz" dedirten beklenmedik şaşırtıcı olayların ve genel planda faşist askeri darbenin etkisi altında şekillenen apolitik bir gençlikti. Önüme hep bir set çekiyordum. Kişiler benim için her şeyden önemliydi (bu, şimdilerdi bir çoklarının yaptığı gibi, "bak şu önce ne diyordu, şimdi ne oldu" sığ mantığının bir ürünüydü). Hep kendi önüme bir set çekiyordum. Belki de onların durumuna düşmekten korkuyordum.

13 yaşında ortaokulu terkettikten sonra, köyden göç ettik. Geldiğimiz kasabada ilk iş olarak simit satmaya başladım. Bu kasabaya

(Devamı s.34'de)